

Täysistunto

Torstai 11.6.2026 klo 16.00—23.04

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.37 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ehdotuksessa esitetään muutettavaksi alkoholilakia. Alkoholilakia muutettaisiin siten, että mahdollistettaisiin alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä toimijoille, joilla on alkoholijuomien vähittäismyynnin lupa, alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyymintäkanavat, kuten alkoholijuomien toimitus. Lakiin lisättäisiin myös alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä koskevat säännökset. Esityksellä selkeytettäisiin vallitseva epäselvä tulkinta yksiselitteiseksi siten, että suomalaisilla olisi oikeus ostaa alkoholia etämyynnistä ulkomaalaisilta toimijoilta.

Arvoisa puhemies! Ajattelin tällä kertaa esitellä tämän lakiehdotuksen ensin niin, että käydään nuo valiokunnan tekemät muutokset läpi, ja sen jälkeen, jos aikaa jää, esittelen näitä perusteita, miksi valiokunta päätyi ratkaisunsa ja minkälaisia kantoja myös muut valiokunnat esittivät — tämä siis aikataulusyistä.

Arvoisa puhemies! Menen heti näihin muutosehdotuksiin. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää mietinnössään seuraavia muutoksia hallituksen esitykseen:

Ensinnäkin etämyynnin ja Alkon aseman osalta kotimaan toimituksissa esitetään seuraavaa: Etämyynti rajoitetaan koskemaan alkoholijuomia, joiden toimitus on mahdollista kotimaan vähittäismyynnistä enintään 5,5/8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Tämä on siis nyt muutettu 17 b §:n 1 momentti. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää myös alkoholijuomien toimitusta Alkosta ostajalle rajattavaksi siten, että se koskisi enintään 5,5/8 prosentin vahvuisia alkoholijuomia 35 a §:ssä, jotta varmistuttaisiin tämän EU-oikeudellisuudesta, ja siten myös Alkon toimitusta rajataan esitetyllä tavalla. Jos on mahdollisuutta, perustelen tätä myöhemmin lisää. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää, että Alkosta hankitun alkoholitoimituksen luovuttamiseen sovelletaan samoja toimitusaikoja, kello 9—21, kuin muihinkin alkoholitoimituksiin. Tässä pohjassa esitettiin tätä toisella tavalla. Etämyyjien valvonnan ja verovälön osalta etämyyjän rekisteröitymisvelvoite eli velvollisuus ilmoittaa toiminnan aloittamisesta Lupa- ja valvontavirastol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

le otettaisiin 17 b §:n 1 momenttiin. Valiokunta esittää, että alkoholijuoman toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle eli juomien ostajalle vain, jos lähetyksessä on myyjän verojen maksamista osoittava tunniste. Tämä muutos tehdään 17 b §:n 2 momenttiin, kuten valtiovarainvaliokunta on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle antamassaan lausunnossa esittänyt.

Ikärajavälvalvonnan ja sähköisen tunnistautumisen osalta ostajan velvollisuus todistaa ikänsä alkoholijuomien toimitusta ostaessaan tulee tässä korjattuna niin, että tämä tarkastus tehdään aina ostettaessa. Etäyhteydellä tehdyssä ostossa alkoholijuoman ostaja on velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla, ja tämä on laitettu 40 §:n 2 momenttiin. Lisäksi vähittäismyyjän, alkoholiyhtiön ja etämyyjän on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias. Tämä on 35 §:n 4 momentti. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää, että alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja eli juomien ostaja on aina velvollinen todistamaan ikänsä alkoholijuoman toimittajalle viranomaisen myöntämällä luotettavalla kuvallisella asiakirjalla. Lisäksi alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä alkoholijuomien toimittajan tulee todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä edellä tarkoitettua kuvallisesta asiakirjasta. 35 a §:n 3 momentissa on tästä nyt säädetty. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa, että tiedot todennettavasta vastaanottajan iän tarkastuksesta ja alkoholijuoman luovutusajasta on säilytettävä luvanhaltijan rekisterissä kahden vuoden ajan tarkastuksen suorittamisesta, minkä jälkeen ne on poistettava. Tämä on siis 35 a §:n 3 momentissa.

Arvoisa puhemies! Sitten alkoholijuomien toimituksen ehdoista: Alkoholijuomien toimitus olisi sallittua aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksesta — 42 §:n uusi 2 momentti. Alkoholijuomien toimitus olisi sallittua ainoastaan koti- tai yritysosoitteeseen 35 a §:n 1 momentin mukaisesti. Toimituskieltopaikkoihin, jotka tässä hallituksen esityksessä olivat, lisätään toisen asteen oppilaitokset, sillä hallituksen esityksessä ei ollut kieltoa toimittaa alkoholia toisen asteen oppilaitokseen etämyynnin ja sitä koskevan kotiinkuljetuksen kautta. Tämä muutos tehdään 37 §:n 4 momentin 5 kohtaan. Alkoholijuomia toimittavan henkilön tulee työskennellä toimitusluvan haltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa, ja tämä muutos tehdään 38 §:n 3 momenttiin. Alkoholijuomien toimitusluvan lupaehdoissa voidaan rajoittaa toimitettavien alkoholijuomien enimmäismäärää kuljetuksissa, ja tämä on myös tehty varmennettavaksi niin, että valtioneuvosto voisi säätää myöskin näistä enimmäisetämyynnin määristä heille annetulla asetuksenantovaltuudella.

Sitten, arvoisa puhemies, mennään koeostoihin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta oli tehtävä muutoksia. Näin 62 §:n 4 momentissa säädetään nimenomaisesti tilanteista, joissa toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus tehdä koeostoja, kun se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan 37 §:n 1 momentin 1 kohdan — eli alaikäinen henkilö — tai 37 §:n 2 momentin — eli alle 20-vuotias — mukaisen luovutuskiellon taikka 42 §:n 1 momentin mukaisen toimitusajan noudattamisen valvomiseksi. Vapaaehtoiseen koeostajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä ja vahingonkorvauksia.

Sitten virka-avusta ja seuraamuksista: Valiokunta toteaa, että valvontaviranomaisilla tulee olla oikeus saada poliisilta virka-apua maksutta — 65 §. Seuraamusmaksun enimmäismäärä voi olla enintään 20 000 euroa — eli 71 §. Tätä ei ollut lainkaan hallituksen ehdotuksessa enää, mutta lausuntokierroksella hallitus esitti tätä säädettäväksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

Markkinoinnin osalta valiokunta totesi, että hylätään esityksen ehdotus väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinoinnin sallimisesta. Voimaan jäisi siis nykyinen alkoholilain 50 §:n sääntely, jonka mukaan väkevän alkoholijuoman markkinointi on pääsäännön mukaan kokonaan kiellettyä lukuun ottamatta erikseen säädettyjä poikkeuksia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa myös, että lakiin lisätään alkoholijuomien vaikuttajamarkkinoinnin kielto eli 50 §:n 2 momentin 12 kohta. Valiokunta myös toteaa, että lisätään ostohistorian perusteella kohdennetun markkinoinnin kielto, ja se tulisi 50 §:n 2 momentin 13 kohtaan. Ja näitä kahta viimeistäkään hallituksen esityksessä ei ollut.

Arvoisa puhemies! Jotta ehdin, niin totean jo tässä vaiheessa, että valiokunta on tehnyt myöskin lausumaehdotuksen siitä, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholinkulutukseen, väestön terveyteen, alkoholihaittoihin sekä perheisiin ja lapsiin ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimiin.

Arvoisa puhemies! On vielä 40 sekuntia aikaa tätä mietintöä esitellä, joten nopeasti totean, että tästä esittelystä on hyvä todeta, että lausuntopalaute oli varsin yksiselitteistä siltä osin, että tässä erityisesti niitä esityksen kohtia, jotka lisäävät markkinoita ja mahdollistavat myöskin kasvua, kannatettiin erityisesti elinkeinoelämän edustajien toimesta tai ainakin niihin suhtauduttiin neutraalisti. Toisaalta taas suurin osa kuultavista ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemusta edustavat tahot suhtautuivat esitykseen kriittisesti ja katsoivat, että esityksellä lisätään alkoholin saatavuutta, mikä lisää alkoholinkäyttöä ja sitä kautta alkoholihaittoja. Valiokunta toteaaakin sosiaali- ja terveysvaliokunnan kantana, että etämyynnin selkeyttämistä pitää edistää ja kuluttajien valinnanmahdollisuuksien lisääminen on tärkeää. Valiokunta kuitenkin katsoo, että ehdotetussa muodossa sääntely lisää merkittävästi [Puhemies koputtaa] alkoholin saatavuutta ja haittoja. Tämän takia valiokunta myöskin toteaa, että nämä suomalaiset elinkeinonharjoittajat joutuvat epäyhdenn mukaiseen asemaan ulkomaalaisiin kilpailijoihin verrattuna ja tämä myöskin vaarantaa Alkon monopolin.

Tässä joitakin perusteita, miksi valiokunta päätyi tekemään näin monta muutosehdotusta tähän kokonaisuuteen. Valiokunnan esitys ei ole yksimielinen. Tämä sisältää yhden vastalauseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

17.48 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Toivon sydämestäni, että eduskunta voisi hyväksyä sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistön laatiman mietinnön, sillä se suojelisi lapsia ja perheitä lisääntyviltä alkoholihaitoilta ja turvaisi kotimaista yrittäjyyttä, verotulojen saantia sekä kansanterveyttä edistävän alkoholipolitiikan.

Hallituksen esitys ja sitä tukeva mietintöön liitetty vastalause valitettavasti lisäisivät alkoholin kulutusta ja siten myös haittoja. Sillä käynnistettäisiin vahvojen alkoholijuomien kotiinkuljetus, rajat ylittävä vahvojen juomien etämyynti, väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinointi sekä nuoria houkutteleva sosiaalisen median vaikuttajien mainonta. Hallituksen esityksen mukaan siis ulkomaiset toimijat olisivat saaneet myydä suoraan kotioville väkeviä, jopa 80 prosentin vahvuisia alkoholijuomia ilman kotimaisille yrityksille säädettyjä prosenttirajoituksia, jotka ovat siis 8 ja 5,5.

Mietinnössä säädettiin myös etämyyjien rekisteröitymisvelvoitteesta, sanktioista ja valvonnasta, joilla alkoholin verkkokaupan veronkierto saadaan kuriin. Tällä hetkellä Suomen Alkoholijuomakaupan asiantuntija-arvion mukaan jopa 885 miljoonan euron verotu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

lot jäävät vuosittain saamatta laittoman nettimyynnin vuoksi. Myös ehdotukset väkevien alkoholijuomien verkkomainonnasta ja vaikuttajamarkkinoinnista somessa torjuttiin. Suomessa alkoholin saatavuus on riittävällä tasolla. Sitä ei ole tarpeen lisätä kuljettamalla väkeviä kotioville. Valvomaton alkoholinkäyttö kodeissa altistaa perheväkivallalle sekä alkoholin päätyemiselle alaikäisille. Suomessa arviolta 89 000 lasta elää perheissä, joissa toisella tai molemmilla vanhemmilla on vakava päihdeongelma, ja vuosittain syntyy 600:sta jopa 3 000:een lasta, joilla on jonkinasteinen äidin raskauden aikaisen alkoholinkäytön aiheuttama vaurio. Alkoholisairaudet aiheuttavat merkittävää työkyvyttömyyttä, kuormitusta oikeuslaitokselle ja ennen aikaista kuolleisuutta. Yli 1 700 ihmishenkeä menetetään tämän vuoksi vuosittain.

Kotiinkuljetus lisäisi myös ikääntyneiden, muistisairaiden ja liikkumisrajoitteisten alkoholinkäyttöä, mikä johtaisi lisääntyneisiin tapaturmiin, sairastavuuteen ja hoivan tarpeeseen. Kotioville yksin alkoholia toimittavien henkilöiden työturvallisuus on myös herättänyt huolia esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa epäillään vastaanottajan humalatilaa ja sitä, että hänelle ei voidakaan luovuttaa näitä alkoholijuomia. Nämä tilanteet saattaisivat kärjistyä väkivaltaisiksi tai työturvallisuutta uhkaaviksi. Kaiken kaikkiaan haitat jäisivät Suomeen, voitot valuisivat ulkomaille näitten etämyyntimuutosten pohjalta, mikäli tällä hallituksen alkuperäisellä esityksellä mentäisiin. Laskun maksaisivat suomalaiset veronmaksajat, poliisit, sosiaalityöntekijät, hoitajat ja lääkärit lisääntyneen työkuorman muodossa.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että tämän hallituksen alkuperäisen esityksen mukaan alkoholijuomia saisi kuljettaa kotien lisäksi, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, lähes minne tahansa — puistoihin, jopa toisen asteen oppilaitosten läheisyyteen tai festivaalialueiden porteille. Valvonta olisi käytännössä mahdotonta.

Etämyynti merkitsisi laajaa jakelukanavaa vahvoille juomille, mikä olisi kuolinisku vahvojen juomien yksinoikeusjärjestelmälle. Tämä on myös vastoin hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää ei muuteta. Sen vuoksi katson, että olen noudattanut nimenomaan tätä hallitusohjelman kirjausta omassa päätöksenteossani.

Lisäksi tämä on ristiriidassa eduskunnan vuoden 2017 antaman lausuman kanssa, jonka mukaan etämyyntiä koskeva lainsäädäntö ei saa vaarantaa vahvojen juomien yksinoikeutta eikä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Asiantuntijakuulemisissa kritisoitiin laajasti todellakin sitä, että tässä esityksessä asetetaan kotimaiset vähittäismyyjät epäyhdenvertaiseen asemaan suhteessa ulkomaisiin etämyyjiin. Tähän myös perustuslakivaliokunta otti kantaa ja totesi, että perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen ja elinkeinovapauden kannalta olisi perustellumpaa, että etämyyjiä ja kotimaan vähittäismyyntiä kohdeltaisiin samoin. Ja Suomen Alkoholijuomakauppa ry on ilmaissut tyytyväisyytensä siihen, että sosiaali- ja terveysvaliokunta päätti kannattaa myös ulkomaisen alkoholin etämyynnin rekisteröintivelvoitetta Verohallinnolle. Tämä mietinnön linjaus asettaa siis kotimaiset ja ulkomaiset toimijat yhdenvertaiseen asemaan ja estää alkoholijuomakaupan siirtymistä ulos Suomesta, koska mikäli tämä hallituksen esitys toteutuisi, niin silloinhan kannattaisi muodostaa se etämyyntitoimipiste, siirtää se vaikka Tallinnaan ja sieltä sitten toimittaa näitä väkeviä juomia pikatoimituksella Suomeen.

Se, mihin toivon, että eduskunta erityisesti kiinnittäisi huomiota, on se, että ulkomailta Suomeen tapahtuvasta alkoholin verkkokaupasta aiheutuu tälläkin hetkellä eri arvioiden mukaan, joita meille annettiin, 100 miljoonasta 285 miljoonaan euron vuotuiset verotulojen menetykset. Näille rahoille olisi aivan varmasti tarvetta täällä moneen kipeään tarpeeseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

seen. Verohallinto on arvioinut ihan tämän valtiovarainvaliokunnan meille antaman lausunnon mukaan, että 99 prosenttia alkoholin myynnistä on tällä hetkellä säännönvastaista. Käytännössä vain ne, jotka pistokokeella saadaan kiinni, maksavat veronsa. Valitettavasti tämä hallituksen esitys ja tähän mietintöön liitetty vastalause eivät tuo tähän mitään sellaista ratkaisua, jolla nämä verotulot oikeasti saataisiin. Tässä mietinnössä, joka on siis valiokunnan enemmistön pohja, on useita keinoja, joita puheenjohtaja jo luetteli, joilla pystyttäisiin huolehtimaan, että saisimme nämä verotuotot Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

17.55 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Äsken esittelin valiokunnan mietinnön, mutta pyysin myöskin etukäteen eduskunnan järjestelmän kautta mahdollisuutta käydä läpi tätä kokonaisuutta nyt SDP:n kansanedustajana, ja pakko sanoa, että olemme mielenkiintoisessa tilanteessa. Tällä viikolla olemme henkeä pidätellen seuranneet sitä, mitä tässä talossa tulee tapahtumaan alkoholilain suhteen. Niin kuin aivan ansiokkaasti puhemies tässä jo totesi, siirryimme tämän kohdan esittelyn yhteydessä tilanteeseen, jossa puhemies totesi, että me tulemme nyt päättämään alkoholilain sisällöstä. Tähän ollaan otettu koko viikko kantaa, voidaanko eduskuntaan tuoda EU:ssa notifiointimaton esitys päätöksentekovaiheessa. Ainakin itse olin kuulevinani — pöytäkirjaa tarkastamatta — että olemme siirtyneet päätöksentekovaiheeseen.

Valiokunta selvitti omassa työssään, millä tavalla tähän notifiointivelvollisuuteen pitäisi suhtautua, ja käytän tämän ensimmäisen seitsemänminuuttisen puheenvuoroni nyt yksistään tämän ongelman selvittämiseen.

Tällä viikolla on hyvin vähän käyty asiakeskustelua siitä, mistä puhemiesneuvostossa on ollut kolme kertaa ja kolme päivää kysymys. Minusta tämä ei ole lainkaan leikin asia. Nimittäin me olemme nyt tänään tehneet ennakkotapauksen siitä, että käytännössä tänne saliin on tuotu notifiointimaton esitys. Olen peräänkuuluttanut sitä, mikä esitys eduskunnassa on käsitelty aikaisemmin notifiointimattomana tai selkeästi EU-lainsäädännön vastaisena ja niin, että se olisi tarkoituksella näin. Tämä on hyvin vakava seikka, koska me joudumme nyt siihen, että ensimmäisessä käsittelyssä, jossa me otamme kantaa sisältöön — me päätämme siis tänään tästä sisällöstä — onko todella niin, että EU ehtii tänään siihen väliin otamaan kantaa näihin muutoksiin, ennen kuin lopullinen päätös on tehty. Oletankin, että heillä ei ole niin nopeaa ikiliikkujaa, että tämä päätös pystyttäisiin juuri tänään kello 17:n jälkeen alkaneessa istunnossa tekemään komission valvovan silmän alla niin, että komissio evästäisi Suomea, [Vilhelm Junnilan välihuuto] ennen kuin lopulliset päätökset on tehty.

Arvoisa puhemies! Kaikki on mahdollista tässä salissa ja tässä eduskunnassa, ja näin olen onkin hyvä katsoa, mitä se notifiointivelvollisuus tarkoittaa. Tässä esitetään siis, että käytännössä ja mahdollisesti kolmen asiakysymyksen osalta olisimme tilanteessa, jossa notifiointia jouduttaisiin harkitsemaan. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on siis mietinnössään ehdottanut merkittäviä muutoksia alkoholilakia koskevaan lakiehdotukseen. Näistä EU-oikeuden kannalta olennaisimpia ovat etämyynnin rajoittaminen koskemaan alkoholi-juomia, joiden toimitus on mahdollista kotimaan vähittäismyynnistä — käytännössä 5,5—8 prosenttia rajana — etämyyjän rekisteröintivelvoite eli velvollisuus ilmoittaa toiminnan aloittamisesta Lupa- ja valvontavirastolle sekä se, että alkoholi-juoman toimittaja saa luovuttaa alkoholi-juoman vastaanottajalle, jos ja vain jos lähetyksessä on myyjän verojen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

maksamista osoittava tunniste. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on saanut ministeriöltä selvityksen, jonka mukaan muutokset etämyynnissä sallittuihin prosenttirajoihin sekä etämyyjien velvollisuuksiin, kuten rekisteröimisvelvollisuus ja merkintävelvollisuuksien muuttaminen, sekä kuljetusyritysten velvollisuus tarkistaa verotunniste ovat todennäköisesti sellaisia muutoksia, jotka pitää notifioida komissiolle. Tämän myös valiokunta toteaa nos- taessaan esille notifiointivelvoitteen mietinnössään.

On hyvä todeta, että tästä notifiointivelvoitteesta on todettu direktiivitasolla monenlaisia, ja joitakin mainintoja tässä teen. Ensinnäkin avoimuusdirektiivin notifikaatiovelvollisuus koskee niin sanottuja teknisiä määräyksiä, olivatpa ne eduskunnan tai hallituksen määräyksiä. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava teknistä määräystä koskeva ehdotus uudelleen komissiolle, jos ne tekevät ehdotukseen sellaisia huomattavia muutoksia, jotka muuttavat sen soveltamisalaa, lyhentävät alun perin suunniteltua soveltamisaikataulua, lisäävät eritelmiä tai vaatimuksia taikka tiukentavat niitä. Notifiointi on siten tehtävä ennen lain hyväksymistä, eikä lakia saa hyväksyä ennen direktiivin asettamien määräaikojen päättymistä. Ilmoitus tehdään, kun asia on vielä valmisteluvaiheessa ja siihen on mahdollisuus tehdä olennaisia muutoksia. Tämä ilmoitusvelvollisuus käynnistää kolmen kuukauden odoteajan, jonka aikana kyseinen jäsenvaltio ei voi hyväksyä teknistä määräystä.

Nyt kysynkin: kuinka nopeasti komissio tänä iltana pystyy näitä juuri äsken esitelyjä muutoksia notifiomaan? Jokainen huomaa, että me ollaan käynnistetty prosessi, jota eduskunta ei aikaisemmin ole tuntenut.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan näkökulmasta on tärkeää käydä läpi se, mitä asiantuntijat sanoivat, ja jos tämä osuus jää vielä kesken, niin jatkan sitten seuraavassa puheenvuorossani.

Ensinnäkin professori Kuoppamäki katsoi, että mikäli avoimuusdirektiivin edellyttämä ilmoitus tehtäisiin vasta sitten, kun eduskunta on jo hyväksynyt lain, ilmoitettava säädös ei enää olisi valmisteluvaiheessa siten kuin avoimuusdirektiivi edellyttää. Tästä näkökulmasta pöytäkirjapäätös tai asian käsittelyn keskeyttäminen odottamaan komission kannanottoa vaikuttaisi esitetyistä vaihtoehdoista parhaimmalta.

Professori Juha Raitio puolestaan toteaa, että asiassa olisi mahdollista edetä esimerkiksi niin, että valiokunta ehdottaisi lakimuutoksia, jotka sitten ministeriö notifioisi komissiolle, ja sitten vasta komission päätöksen jälkeen valiokunta tekisi mietintönsä. Lausunnon mukaan: ”Jos eduskunnan täysistunto käsittelee mietinnön ennen notifiointia, niin ehto valmisteluvaiheesta notifiointiin osalta ei toteudu eikä siis kyseessä ole tänään enää ehdotus, joka koskee teknistä määräystä. Jos notifiointivelvoitetta rikotaan, säädetyllä kansallisella teknisellä määräyksellä ei ole EU-oikeudellista sitovuutta.”

Professori Snell puolestaan totesi: ”Jos valiokunta tekee hallituksen esitykseen huomattavia tiukentavia muutoksia, ehdotus tulee välittömästi notifioida komissiolle ja lakia ei saa hyväksyä ennen direktiivin asettamien määräaikojen umpeutumista. Käytännössä esimerkiksi valiokunta voisi notifioida mietinnön tai sen luonnoksen. Direktiivi ei myöskään estä sitä, että ministeriö tekisi notifiointiin valiokunnan puolesta.”

Tässä me olemme, arvoisa puhemies, toisin kuin nämä neljä EU-oikeuden asiantuntijaa meitä neuvoivat, käsittelemässä tänään tässä hetkessä esitystä, jota ei ole notifioitu. Minä en ymmärrä, miten eduskunnassa pääsi näin tapahtumaan, että me teimme tällaisen päätöksen, että me katsomme, että ykköskäsittelyssä ei ole vielä kysymys asian lopullisesta käsittelystä, kun tänään, juuri tänä yönä, nämä pykälät menevät kiinni. Siihen voivat edustajat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

vaikuttaa sillä, että he esittävät tähän muutoksia, tai muuten mennään näillä pykälillä. On käsittämätöntä, että tässä talossa me laiminlyömme nämä saadut EU-oikeudelliset arviot.

Tässä on myöskin EU-oikeudellinen arvio annettu Tuomas Ojasen puolesta. Hän totesi, että jos kuitenkin päädyttäisiin siihen vaihtoehtoon, että valiokunta tekisi isoja muutoksia ja mentäisiin salikäsittelyyn, hän edellyttäisi, että valiokunta tekisi valiokunnan mietinnössä asetuksenantovaltuuden hallitukselle. Sitten jäätäisiin odottamaan notifioinnin toimeenpanoa, niin että tiedettäisiin, ovatko nämä muutokset mahdollisia vai eivät, ja valtioneuvosto säätäisi tämän toteen.

Kuten olen todennut myöskin puhemiesneuvostossa, me emme toteuttaneet tätä viimeistä vaihtoehtoa vaan toteutimme sen vaihtoehdon, että tulee mietintö ja se mietintö notifioitaisiin. Vaikka valiokunta oli tästä eri mieltä, mikä on se kirjaus, passiivimuoto vai tarkka muoto, että ministeriö tämän tekee, lopputulos on se, että yksimielisyys oli kaikilla siitä, että EU-oikeudellisuus varmistetaan. Nyt me olemme salissa, ja sitä ei ole varmistettu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä. — Yritetään pitää noita aikarajoja.

18.05 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Suomi on yksi niistä maailman maista, joissa alkoholi aiheuttaa todella paljon murhetta, surua ja yhteiskunnalle valtavia kustannuksia. Yksi isoista syistä tämän taustalla on se, että aikanaan päätimme sallia keskioluen myynnin ruokakaupoissa. Tämän jälkeen alkoholin kokonaiskulutus lähti todella voimakkaaseen nousuun. Viime vuosina alkoholin kokonaiskulutus on tullut alas, mutta alkoholihaittojen määrä on pysynyt aivan valtavana. Samalla ongelmat ovat yhä voimakkaammin painottuneet pienempään väestönosaan.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on aivan täysin yksiselitteisesti alkoholilain vastainen. Alkoholilain 1 § sanoo selvästi, että lain tarkoituksena on vähentää alkoholinkulutusta rajoittamalla ja valvomalla elinkeinotoimintaa haittojen ehkäisemiseksi, ja nyt tällä lailla mahdollistetaan alkoholin ostoa kaupasta suoraan kotiin.

Täällä erityisesti kokoomuksen edustajat kertovat, miten alkoholihaitat ovat vähentyneet, kysymys on elinkeinovapaudesta ja niin edelleen. Tosiasia on, että te arvotatte tässä kaupan voitot kansanterveyden edelle. Tätä on täysin turha yrittää muuksi muuttaa. Kysyn teiltä, minkähän vuoksi tätä lakia kannattavat ainoastaan kaupan alan toimijat, niin kuin jo äsken kuulimme, mutta esimerkiksi Valvira, Tehy ja EHYT ry vastustavat. No, totta kai koska kauppa kannattaa ja koska kassakone kilisee. Ja tietysti kansanterveydestä, lapsista ja nuorista välittävät viranomaiset vastustavat, koska he tietävät, että tämä tulee johtamaan lisääntyviin alkoholihaittoihin.

Jo tällä hetkellä vajaa 100 000 lasta elää perheissä, joissa synkkänä varjona kulkee vanhempien ongelmallinen alkoholinkäyttö. Minä ymmärrän sen, että kokoomuksessa halutaan palvella kaupan etuja, mutta olisitte rehellisiä ja myöntäisitte sen, että tästä laista joutuvat kärsimään myös monet sellaiset, joille alkoholinkäyttö on jo nyt ongelma.

Ennen kaikkea minä ihmettelen, jos kristillisdemokraattiedustajat tämän lain hyväksyvät. Teidän politiikkanne selkänöja ja ydin on perheiden, kristillisten arvojen ja myös perinteisesti liberaalin alkoholipolitiikan vastustaminen. Kun tämän lain hyväksytte, niin kysyn, millä hinnalla. Mitä sellaista olette saaneet vastineeksi, joka tähän kauppaan kannustaisi? Vastaa itse: ette yhtään mitään. Mutta sen sijaan tämän lain seurauksena Alkon monopoli murenee teidän vahtivuorollanne.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

Arvoisa puhemies! Suomalaisen alkoholia käyttävän ihmisen ongelma ei ole siinä, ett-eikö kaljaa saisi jo nyt aivan riittävästi ja riittävän läheltä, eikä paikallinen kauppakaan ole siinä tilanteessa, että se olisi konkurssin partaalla. Tämä lakiesitys on häpeäksi maallemme ja sen kansanterveydelle. En missään olosuhteissa voisi tätä kannattaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

18.09 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! On syytä todeta heti alkuun, että sosiaali- ja terveystieteiden tutkimusten ja valtiokunnan enemmistö ei onneksi ole hyväksynyt hallituksen esittämiä muutoksia alkoholilakiin sellaisinaan vaan on asettunut vastuullisemman alkoholipolitiikan jatkamisen kannalle.

Suomen alkoholipolitiikan tavoitteena on ollut vähentää alkoholin aiheuttamia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja. Tämä tavoite on kirjattu suoraan alkoholilakiin. Lain tarkoituksena ei ole helpottaa alkoholin saatavuutta tai lisätä sen kulutusta vaan ehkäistä alkoholin suoraan ja välillisesti aiheuttamia haittoja ja niistä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia rajoittamalla alkoholin myyntiä ja valvomalla siihen liittyvää elinkeinotoimintaa.

Alkoholin kotiinkuljetuksen salliminen on merkittävä laajennus alkoholin saatavuuteen. Tutkimuksista tiedämme, että alkoholin saatavuus on hinnan ohella keskeisin alkoholinkulutukseen vaikuttava tekijä. Riski alkoholin ongelmakäytön lisääntymiseen olisi erityisen suuri, jos sallisimme hallituksen esityksessään esittämän mukaisesti alkoholin toimituksen muutamalla klikkauksella pikatoimituksena kotiovelle asti. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus toteaa mietinnössään, että erityisesti ikääntyneiden, ongelmallisesti alkoholia käyttävien ja näissä perheissä elävien lasten kokemat haitat kasvaisivat entisestään. Valiokunnan ehdottama muutos toimituksen viivästyttämisestä 24 tunnilla sen tilauksesta onkin välttämätön.

Alkoholin kotiinkuljetukseen liittyy valvontaongelmia. Ikärajavaikuttaminen on ollut kansainvälisten kokemusten perusteella yksi suurimmista ongelmista alkoholin toimituksissa suoraan ostajalle. Valiokunta ehdottaakin, että ostajan velvollisuus olisi todistaa ikänsä. Viranomaisen olisi käytännössä mahdotonta valvoa tehokkaasti sitä, ettei alkoholia luovuteta alaikäisille tai päihtyneille henkilöille, jos kotiintuomissa ei olisi minkäänlaista ostajan ikävalvontaa.

Kuljetusyritysten työntekijöiden asema herättää huolta. Alkoholia kotiin kuljettava lähetti joutuu yksin arvioimaan, onko alkoholin luovuttaminen lainmukaista. Jos vastaanottaja on päihtynyt tai alaikäinen, juomien luovuttamisesta pitäisi pystyä kieltäytymään asiakkaan kotiovelle. Jokainen ymmärtää, että tällaiset tilanteet voisivat muodostua vaikeiksi ja jopa työturvallisuusriskiksi työntekijälle.

Alkoholin saatavuuden lisäämisen vaikutukset eivät rajoitu yksittäisiin toimituksiin. Poliisin mukaan saatavuuden lisääntyminen kasvattaa järjestyshäiriöiden, väkivallan ja liikenneonnettomuuksien riskiä. Äsken päättyneellä kyselytunnilla kävimme keskustelua lähisuuhdeväkivallasta, ja valitettava tosiasia on, että lähisuuhdeväkivallankin taustalla ovat varsin usein päihteet, myös alkoholi. Siksi hämmästyttääkin, että tästä huolimatta hallitus on vapauttanut alkoholin saatavuutta ja tavoittelee edelleen entistä vapaampaa alkoholipolitiikkaa.

Alkoholi on myös yhteydessä ainakin 200 erilaiseen sairauteen. Vuonna 2024 alkoholi-peräisiin tauteihin ja alkoholimyrkytyksiin menehtyi Suomessa lähes 1 600 ihmistä. Nämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

luvut muistuttavat siitä, että alkoholin liikakäyttö on edelleen merkittävä kansanterveydellinen ongelma. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää mietinnössään kansanterveydellisestä näkökulmasta ja alkoholihaittojen ehkäisemisen kannalta tärkeänä sitä, että Alkon monopoliasema väkevempien alkoholijuomien vähittäismyynnin osalta säilytetään eikä etämyynnillä mahdollisteta alkoholiyhtiön kanssa kilpailevaa myyntikanavaa väkevempien alkoholijuomien osalta.

Valiokunta pitää aiheellisesti myös yhdenvertaisuuden kannalta perusteltuna sitä, että kotimaisia vähittäismyyjiä ja ulkomaisia etämyyjiä kohdeltaisiin samalla tavalla lainsäädännössä, mikä ei olisi hallituksen esittämässä muodossa toteutunut.

Puhemies! Vastuullinen alkoholipolitiikka ei tarkoita holhoamista. Se tarkoittaa sitä, että päätöksiä tehdään tutkimustiedon, alkoholista suoraan ja välillisesti syntyvien haittojen ehkäisyn ja yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta. Siksi alkoholin kotiinkuljetuksen laajentamiseen tulee suhtautua erittäin kriittisesti, ja siksi valiokunnan enemmistön linja vastuullisemman alkoholipolitiikan puolustamiseksi ansaitsee tuen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

18.14 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen alkoholilainsäädäntöä koskevaa esitystä, joka tuli eduskuntaan jälleen vakavasti puutteellisena niin verovalonnan, EU-oikeudellisen arvioinnin kuin kansanterveyden näkökulmasta. Onkin kuvaavaa, että sosiaali- ja terveysvaliokunta joutui korjaamaan hallituksen esitystä poikkeuksellisen laajasti. Käytännössä valiokunta joutuu tekemään sen työn, mikä olisi pitänyt tehdä jo ministeriössä ennen esityksen tuomista eduskuntaan.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ei ole enää kyse pelkästään alkoholipolitiikasta. Kyse on siitä, noudatetaanko lainvalmistelussa niitä oikeudellisia velvoitteita, joihin Suomi on sitoutunut ja joiden varaan myös tämän eduskunnan päätösten kestävyys rakentuu.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on muuttanut hallituksen alkuperäistä esitystä merkittäväällä tavalla. Muutokset koskevat muun muassa etämyynnissä sallittujen alkoholijuomien vahvuusrajoja, rekisteröitymisvelvollisuuksia sekä uusia valvonta- ja tunnistevaatimuksia. Juuri tällaiset muutokset ovat niiden asiantuntijalausuntojen mukaan, joita valiokunta on saanut, omiaan synnyttämään notifiointivelvoitteen.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan kuulemat EU-oikeuden asiantuntijat ovat olleet asiasta poikkeuksellisen yksimielisiä. He ovat korostaneet, että notifioinnin tarkoitus on varmistaa sääntelyn EU-oikeudellinen hyväksyttävyyden jo valmisteluvaiheessa. Jos notifiointi tehdään vasta sen jälkeen, kun laki on jo hyväksytty, koko menettelyn tarkoitus vaarantuu. Siksi opposition esittämä vaatimus ei ole ollut kohtuuton. Olemme esittäneet, että asian käsittely keskeytetään siksi aikaa, että ministeriö varmistaa tehtyjen muutosten EU-oikeudellisen kestävyuden ja notifiointimenettelyn asianmukaisen toteuttamisen. Tämä esitys kuitenkin kaatui valiokunnassa valitettavasti niukasti.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan puhemies on tänään katsonut, ettei asian käsittelylle ole eduskuntatyön näkökulmasta estettä, mutta puhemiehen ratkaisu ei poista sitä tosiasiaa, että EU-oikeudellisen arvioinnin tekevät viime kädessä Euroopan unionin toimielimet ja tuomioistuimet. Juuri siksi meidän pitäisi suhtautua vakavasti siihen, että kaikki kuullut asiantuntijat ovat pitäneet notifiointikysymystä merkityksellisenä. Viisas lainsäätäjä ei sivuuta tällaisia varoituksia. Viisas lainsäätäjä varmistaa ensin, että oikeudellinen perusta kestää, ja tekee vasta sen jälkeen lopulliset poliittiset ratkaisut. Kyse ei ole byrokratiasta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

eikä muodollisuuksista. Kyse on siitä, että Suomessa säädettävät lait kestävät myös eurooppalaisen oikeudellisen tarkastelun. Kenenkään etu ei ole se, että hyväksymme lain, jonka pätevyyttä joudutaan myöhemmin kyseenalaistamaan.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa mietinnössään aivan oikein, että notifiointi on tehtävä silloin, kun säätelyä voidaan vielä olennaisesti muuttaa. Nyt kun valiokunta on joutunut tekemään hallituksen esitykseen niin merkittäviä muutoksia, valiokunnan oman arvion mukaan muutokset todennäköisesti edellyttävät uutta notifiointia Euroopan komissiolle.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole mikään tekninen yksityiskohta. Jos notifiointia ei tehdä asianmukaisesti, vaarana on koko sääntelyn oikeudellinen epävarmuus. Meillä on tästä historiassa jo kokemuksia, kun hallitus toi eduskuntaan esityksen, jonka komissio katsoi syrjivän ulkomaisia toimijoita. Lopulta esitys jouduttiin vetämään pois. Nyt olemme jälleen tilanteessa, jossa eduskunta joutuu arvioimaan säätelyä, jonka EU-oikeudellinen kestävyys on osin edelleen avoin.

Arvoisa puhemies! Hyvä lainsäädäntö ei synny hosumalla eikä ideologisella sääntelyn purkamisella. Siksi vetoan hallitukseen ja hallituspuolueisiin vielä kerran: Varmistetaan lain EU-oikeudellinen kestävyys ennen lopullisia päätöksiä. Se on vastuullista lainvalmistelua, vastuullista päätöksentekoa ja ennen kaikkea oikeusvaltion kunnioittamista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

18.19 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyrkinyt löytämään tasapainoisen ratkaisun alkoholin kotiinkuljetusta käsittelevässä mietinnössä. Valiokunta tunnistaa tarpeen selkeyttää alkoholin etämyyntiä koskevaa säätelyä, mutta samalla se on halunnut varmistaa, ettei laki johda hallitsemattomaan alkoholin saatavuuden kasvuun. Siksi valiokunta esittää, että etämyynnissä sovellettaisiin samoja vahvuusrajoja kuin kotimaisessa vähittäismyynnissä. Toisin sanoen ulkomaisia verkkokauppoja ei asetettaisi kotimaisia toimijoita parempaan asemaan. Samalla turvataan Alkon asema niiden tuotteiden osalta, joiden myynti on Suomessa kansanterveydellisistä syistä keskitetty monopolijärjestelmään. Tämä on tärkeää sekä kansanterveyden että yritysten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Ei ole kohtuullista, että ulkomaiset toimijat voisivat myydä Suomeen vahvempia alkoholijuomia tavalla, joka ei olisi kotimaisille toimijoille mahdollista.

Valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota myös alaikäisten suojelemiseen. Jos alkoholia myydään verkossa ja toimitetaan kotiin, ikärajavalvonnan on oltava vähintään yhtä vahvaa kuin myymälässä. Tämän vuoksi mietinnössä esitetään vahvaa sähköistä tunnistautumista verkko-ostojen yhteydessä sekä vastaanottajan henkilöllisyyden ja iän tarkistamista jokaisen toimituksen yhteydessä. Nämä eivät ole tarpeettomia byrokraattisia vaatimuksia. Ne ovat välttämättömiä keinoja estää alaikäisten pääsy alkoholin piiriin.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tunnistanut riskin, että alkoholin kotiinkuljetus voisi johtaa niin sanottuun pikatoimituskulttuuriin. Jos alkoholia voisi saada kotiovelle minuuteissa, se voisi lisätä päihtyneiden ostoyrityksiä sekä pitkittää juomistilanteita. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että alkoholin toimitus olisi mahdollista aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksesta. Tavoitteena on ehkäistä impulssiostoja ja vähentää haitallista kulutusta.

Samasta syystä valiokunta esittää, että alkoholia voitaisiin toimittaa vain koti- tai yritysosoitteisiin. Näin estetään alkoholin tilaaminen esimerkiksi puistoihin, rannoille, nuorten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

kokoontumispaikoille tai muihin julkisiin tiloihin. Ratkaisu tukee järjestystä ja ehkäisee haittojen syntymistä.

Valiokunta on lisäksi korostanut valvonnan merkitystä. Etämyynnin ja kotiinkuljetuksen lisääntyessä viranomaisten on pystyttävä valvomaan sekä ikärajojen noudattamista että verojen maksamista. Siksi mietinnössä ehdotetaan etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuutta sekä muita toimia, joilla ehkäistään harmaata taloutta ja verojen kiertämistä.

Valiokunnan saamien tietojen mukaan huomattava osa nykyisestä rajat ylittävästä alkoholien etämyynnistä tapahtuu tavalla, jossa Suomeen kuuluvia veroja ei makseta asianmukaisesti. Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä.

Arvoisa puhemies! Yksi merkittävimmistä valiokunnan muutoksista koskee alkoholi-markkinointia. Hallitus esitti väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinoinnin sallimista. Valiokunta ei tätä hyväksy. Asiantuntijoiden mukaan erityisesti digitaalinen markkinointi lisää alkoholille altistumista nuorten ja riskikuluttajien keskuudessa. Siksi valiokunta katsoo, että nykyinen väkevien alkoholijuomien markkinointikielto on syytä säilyttää. Lisäksi valiokunta esittää vaikuttajamarkkinoinnin kieltämistä sekä ostohistoriaan perustuvan kohdennetun alkoholimarkkinoinnin kieltämistä. Nämä ovat perusteltuja toimia aikana, jolloin markkinointi on yhä henkilökohtaisempaa ja kohdistuu tehokkaasti juuri niihin ihmisiin, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa.

Arvoisa puhemies! Keskusta pitää tärkeänä, että alkoholipolitiikassa muistetaan aina lain alkuperäinen tarkoitus, ja se on alkoholista aiheutuvien haittojen vähentäminen. Kyse ei ole vain yksilön valinnoista vaan myös lasten turvallisuudesta, perheiden hyvinvoinnista, kansanterveydestä sekä yhteiskunnalle koituvista kustannuksista. Siksi pidämme valiokunnan tekemiä muutoksia tarpeellisina. Ne eivät estä uudistuksia, mutta ne rakentavat niiden ympärille suojakaiteita. Ne vahvistavat valvontaa, suojelevat alaikäisiä, turvaavat kansanterveyttä ja kohtelevat kotimaisia toimijoita yhdenvertaisesti. Toivomme, että myös eduskunnan enemmistö voi tukea tätä mietintöä. Kyse on vastuullisesta alkoholipolitiikasta, jossa taloudelliset tavoitteet eivät syrjäytä lasten, nuorten ja perheitten hyvinvointia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa, edustaja Kaarisalo poissa. — Edustaja Valtola paikalla.

18.24 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Alkoholinkäytön sääntely herättää Suomessa aina paljon keskustelua, eikä syyttä. Alkoholien liikkakäytöstä aiheutuvat haitat ovat todellisia, siksi jokainen alkoholilainsäädännön muutos on arvioitava huolellisesti ja vaikutuksia seuraten.

Suomessa alkoholin kokonaiskulutus on ollut jo pitkään laskussa. Erityisesti nuoret käyttävät alkoholia aiempia sukupolvia vähemmän. Alkoholien kulutuksen arviointia tietysti vaikeuttaa etämyynnin määrän arviointi, ja siksi onkin tärkeää, että nykyisinkin sallitun etämyynnin tilanne selkeytetään lainsäädännöllä. Tämä kehitys antaa mahdollisuuden tarkastella alkoholipolitiikkaa myös luottamuksen näkökulmasta. Kysymys kuuluu: miten voimme päivittää sääntelyä vastaamaan muuttunutta yhteiskuntaa samalla, kun huolehdimme tehokkaasta valvonnasta, alaikäisten suojelusta ja alkoholihaittojen ehkäisystä?

Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on notifioitu Euroopan komissiolle avoimuusdirektiivin 2015/1535 mukaisesti. Komission ilmoitus ei aiheuttanut muutoksia hallituksen esitykseen. Uudelleennotifiointi tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista, eikä sen tarpeen arviointi edes itse asiassa eduskunnalle kuulu. Vastuu olisi esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

tystä valmistelevalle ministeriöillä, tässä tapauksessa sosiaali- ja terveysministeriöillä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 65/2018 todennut: ”Päätöksessä notifioida on siinänsä kyse perustuslain 3 §:n 2 momentissa ja 65 §:ssä tarkoitetun hallitusvallan alaan kuuluvasta asiasta.”

Arvoisa rouva puhemies! Vastalauseessa esitetään hallituksen esitykseen useita muutoksia, joilla vastuullisuutta ja valvontaa vahvistetaan entisestään. Alkoholijuoman vastaanottajan olisi todistettava ikänsä jokaisen luovutuksen yhteydessä. Lisäksi alkoholin toimittaminen kiellettäisiin päiväkotien ja peruskoulujen lisäksi myös ammatillisiin oppilaitoksiin ja lukioihin. Lisäksi vastalauseessa esitetään, että Alkon aukioloajat uudistetaan vastaamaan nykyistä toimintaympäristöä siten, että Alko voisi halutessaan olla avoinna kello 9—21 viikon jokaisena päivänä.

Vastalauseessa korostetaan myös sitä, että sääntelyn uudistamisen rinnalla valvonnan on pysyttävä ajan tasalla. Siksi eduskunta edellyttäisi valtioneuvoston selvittävän alkoholin etämyynnin rekisteröitymismenettelyä ja verotunnisteen käyttöönottoa [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa] sekä ryhtyvän tarvittaviin toimiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi. Lisäksi uudistuksen vaikutuksia alkoholinkulutukseen, alaikäisten suojaan ja alkoholihaittoihin seurattaisiin tarkasti ja tarvittaessa sääntelyä voitaisiin myöhemmin korjata.

Arvoisa puhemies! Kyse ei siis ole hallitsemattomasta vapauttamisesta vaan maltillisesta uudistuksesta, jossa kuluttajien palveluita kehitetään samalla, kun valvontaa vahvistetaan. Vastalause rakentuu ajatukselle, että vastuullinen sääntely, tehokas valvonta ja luottamus suomalaisiin voivat kulkea käsi kädessä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen mukainen lakiehdotus. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vastauspuheenvuoro, edustaja Kiuru, Krista. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Ja otetaan teidät kaikki neljä sieltä. — Krista Kiuru.

18.29 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kävi nyt hyvin ilmi, minkälaisista arvoeroista on kysymys. Tässä edustaja Valtola esitti, että sen sijaan, että me muutettaisiin suoraan pykälään valtiovarainvaliokunnan ja talousvaliokunnan esittämä sääntely siitä, että näille verovelvollisille tulisi ilmoitusvelvollisuus ja verotunniste, niin te esititte tässä nyt äsken, että sääntely olisi kuitenkin toteutumassa maltillisesti, ja esititte, että nämä voisivat tulla tähän käytännössä pelkästään lausumilla. Sehän kertoo siitä, että eduskunta jättäisi käytännössä tarkoituksella säätämättä tässä ja nyt. Kun pykälät ovat täällä pöydällä, niin te haluaisitte ne kumota ja te haluaisitte säätää tästä niin, että 61—285 miljoonan sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon esittämällä tavalla julkista verorahaa jäisi vastaanottamatta. Tällaisten säästöjen jälkeen vaihtoehtona tälle mietinnölle on se, että hallituspuolueet esittävätkin, että jätetään satoja miljoonia verotuloja ottamatta, vapautetaan etämyynti ilman, että tämä verotus laitetaan kuntoon. Minusta tämä on käsittämätön ja vastuuton esitys, ja te esitätte sitä täällä pöydällä ilman, [Puhemies koputtaa] että yhtyisitte siihen, että toteutetaan molempien valiokuntien lausunto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly ja sen jälkeen edustaja Malm.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

18.30 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun on kuunnellut näitä valiokunnan puheenjohtajan mietinnön esittelyjä, täytyy sanoa, että on tehty asianmukaisia ja hyviä muutoksia siihen, että laki olisi hyväksyttävissä.

Voi kyllä ihmetellä erityisen paljon sitä, että hallituspuolueissa on varaa heittää 61—285 miljoonaa euroa verotuloja menemään tällä hetkellä, kun hallitus on esitellyt julkisen talouden suunnitelman, joka on 17 miljardia euroa alijäämäinen — 17 000 miljoonaa alijäämäinen. Ei kun veroja vaan, tehdään veroaukkoja lisää koko ajan tähän julkiseen talouteen. Tämä on ehkä käsittämättömin kysymys tässä näin, miten tätä Suomea hoidetaan tällaisella alueella, jossa haittoja halutaan verottaa ja katsoa niitä asioita niin, että julkinen talous saisi tästäkin tuloja. Mutta ei, kun vaan vapautetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

18.31 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä omituiselta kuulostaa samaan aikaan, kun käytännössä jokaisessa puheenvuorossa, joita hallituspuolueiden edustajat pitävät, puhutaan siitä, kuinka tämä talous on vaikeassa tilanteessa Suomessa. Sitä ei kukaan kiistä. Mutta juuri kuten tässä edellisessä puheenvuorossa edustaja Lyly totesi, hallitus on valmis kairaamaan reikiä tähän juustoonsa entistä enemmän, rapauttamaan veropohjaa ja antamaan vielä veronkevennyksiä sitten hyvätuloisille.

Tässä kohden yhteiskunta jakautuu jo muutenkin liian voimakkaasti, ja tiedämme sen, että myös alkoholiongelma on kaikissa yhteiskuntaluokissa aivan yhdenvertainen toisiinsa nähden. Ei ole kysymys siitä, onko duunari vai onko toimitusjohtaja, kun alkoholiongelma voi olla perheen elämää, ja siitä ongelmasta kärsivät kaikki läheiset. Jokainen tässä salissa tietää yhden, jolla on alkoholiongelma, ja tätä ongelmaa te vain pahennatte.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustajat Lindén, Berg ja Valtola.

18.32 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luen sen virkkeen, joka tuossa vastalauseessa, jota edustaja Valtola sanoi kannattavansa, aiotaan poistaa 17 §:stä mietinnön hyväksymistä muutoksista. Siinä mietinnön hyväksymässä pykälässä lukee seuraavaa: ”Alkoholijuoman toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle vain, jos lähetyksessä on valmisteverotuslain 80 §:n 1 momentissa tarkoitettu kuljetuksen yksilöivä verotunniste tai valmisteverotuslain 80 §:n 3 momentissa tarkoitettu veroedustajan valmisteveronumero.” Eli keino, joka oli hakusessa, millä voitaisiin varmistaa niitä veroja, on tässä. Mahdollisesti voi olla muitakin keinoja, mutta tämä nyt näytti varmalta keinolta. Tämän kohdan sieltä haluavat hallituspuolueet kristillisdemokraatteja lukuun ottamatta poistaa. Tämä liittyy juuri äsken käytettyihin edustajakollegoiden puheenvuoroihin koskien verotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

18.33 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Valtola nosti tuossa esille tämän ikuisuuskytymyksen, että tutkimusten mukaan alkoholinkulutus Suomessa on laskenut. Hän otti kyllä hyvin esille tietenkin tietävänä ihmisenä myös sen, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

haasteenahan tässä on se, että meillä ei ole selvää kuvaa siitä, kuinka paljon ulkomailta tilataan alkoholia.

Tuoreen tutkimuksen mukaan ulkomailta tilatun alkoholin määrä vastaa tällä hetkellä jo Alkon vuosittaista kokonaisumyyntiä. Jos ei tämä näy siellä vuosittaisissa tilastoissa siitä, kuinka paljon suomalaiset käyttävät alkoholia, niin jokainen pystyy tämän perusteella vetämään johtopäätöksen, että se ei ole laskenut vaan se on itse asiassa kasvanut.

No, kun tässä ottaa vielä huomioon sen, että 98 prosenttia näistä, jotka tilaavat ulkomailta verkkokaupasta sen alkoholin, ei edes maksa veroja, niin Suomen veromenetykset vuosisatasolla ovat lähes 300 miljoonaa euroa vuodessa, mihinkä edustaja Lylykin tässä viittasi. Onko meillä tähän varaa? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei todellakaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola. Ja sitten otetaan vielä Hyrkkö ja Kiuru.

18.35 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen liikuttavan samaa mieltä opposition edustajien kanssa, että meillä ei todellakaan ole tähän varaa. Niin kuin edustaja Berg tuossa toi esille, niin Verianin kyselytutkimuksessa, jonka Alko tänään kello 14 julkaisi, tuli selkeästi esille, että etämyynnin — joka on Suomeen sallittua, mutta meillä ei ole lainsäädäntöä sille — kautta noin kymmenen prosenttia meidän väestöstä ostaa 67 miljoonaa litraa alkoholia, alkoholituotteita, kun Alko myy niitä 66 miljoonaa litraa. Tämä on se suuri ongelma, minkä takia tämä etämyyntilainsäädäntö on äärettömän tärkeä saada nyt eteenpäin, jotta me pystymme niitä verotuloja täältä saamaan. Me saimme valiokunnan kuulemisissa kuulla sen, että esimerkiksi tämä ehdotettu malli, joka on käsittääkseni Ruotsissa käytössä, ei siellä täysin toimi. Sen takia onkin tärkeää, että tämä hallituksen esitys tulisi nyt voimaan ja sitä seurattaisiin ja tarvittaessa tiukennettaisiin verotusta tai Tullin resursseja siihen valvontaan, jotta ne verotulot saataisiin tänne Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

18.36 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eikö, edustaja Valtola, kuitenkin olisi parempi, että meillä olisi edes joku työkalu käytössä, jota sitten voisimme seurata ja kiristää tarpeen mukaan? Nyt tämä hallituksen esityshän on se, että ei olisi sitten senkään vertaa työkalua, vaan katseltaisiin ja sitten ehkä joskus tulevaisuudessa säädettäisiin jotakin muuta. Tämä verovaje on aidosti merkittävä, ja jos on aidosti huolissaan meidän julkisen taloutemme tilasta, niin minusta näiden verotuottojen ei pitäisi antaa valua sormien läpi.

Haluan puuttua vielä siihen perusteluun, jota usein alkoholipolitiikan löysentämisen takana käytetään, eli että aiemmilla löysennyksillä ei olisi ollut pelätynsuuruisia vaikutuksia tähän kokonaiskulutukseen. Siitä usein unohtuu se, että nämä THL:n silloiset haittalaskelmat perustuivat päivittäistavara-kaupan itsensä antamaan arvioon, että näiden vahvempien juomien hinta laskisi peräti 40 prosenttia, ja kun näin mittava hintojen lasku otettiin huomioon niissä uhkaskenarioissa, niin ne näyttivät todella dramaattisilta. Hinnathan eivät laskeneet. Päivittäistavara-kauppa ei niitä laskenut samalla tavalla, jolloin tietenkään ne pelätyt haitat eivät myöskään toteutuneet. Mutta se ei tarkoita, etteikö näillä aiemmin tehdyillä vapautuksilla mitään haittoja olisi ollut. Ja nythän emme edes vielä näe, minkälaisia vai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

kutuksia tämän hallituksen tekemillä löysennyksillä alkoholipolitiikkaan on meidän kansanterveyteen ja kansantalouteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä edustaja Kiuru, Krista. Sen jälkeen mennään puhujalistaan.

18.37 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin alun perin tätä debattipuheenvuoroa siksi, että edustaja Valtola täällä ikään kuin esiintyi hyveellisenä kertomalla, miten te laitatte nyt tässä nämä asiat kuntoon. Kuulijat, ja myöskin toimittajat, voivat ajatella, että todella tämä olisi rehellistä puhetta, ja varmaan voi ollakin teille, mutta meistä tuntuu tosi pahalta täällä. Siis valtiovarainvaliokunta ja talousvaliokunta tukivat näkemyksissään sitä, että eduskunta päästää täältä läpi sellaisen muutetun ehdotuksen, jossa on nämä kaksi asiaa laitettu kuntoon: Vaaditaan rekisteröitymistä, jotta verotuotot saadaan perättyä takaisin, kun 99 prosenttia suomalaisista ei maksa veroja näistä etämyynnin tuotteista. Samaan aikaan me edellytimme myöskin tässä omassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä, kuten valtiovarainvaliokunta esitti, tähän tätä valmistustunnistetta. Ja nyt te esitätte, että sen sijaan, että nämä nyt tästä säädetään täytäntöön, niin te jättäisitte nämä verotulot ottamatta ja hoitaisitte tämän joskus sitten joillakin lausumilla, jotka menevät seuraavan hallituksen puolelle. Minusta tämä on häpeällistä eduskunnalta. [Puhemies koputtaa] Täällä miljoonatolkulla säästetään köyhien ihmisten varoja, ja nyt täällä ei saada edes alkoholin tuontia kuriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten puhujalistaan. Edustaja Junnila.

18.39 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Joissakin aikaisemmissa puheenvuoroissa viitattiin esimerkiksi puhemiesneuvoston tämänpäiväiseen päätökseen koskien tämän esityksen tänne tuomista. [Krista Kiuru: Ei päättänyt puhemiesneuvosto vaan puhemies!] — Muistutan, että tämä käsittely tänään oli yksimielinen, ja käsittääkseni myös edustaja Kiuru siinä puhemiesneuvostossa istuu.

Käydään lyhyesti vielä etämyyntiasiaa. Tässä ehdotetussa sääntelyssä on siis kyse nimenomaan oikeustilan selkeyttämisestä. Etämyynti on sinänsä myös tällä hetkellä oikeudellisesti sallittua. Asiaa on arvioitu myös korkeimman oikeuden ennakkopäätöksessä viime vuonna, KKO:2025:71. Samalla huomionarvoista on, että oikeustilan selkeyttämistä voidaan pitää välttämättömänä EU-oikeuden näkökulmasta. Suomen nykyisen alkoholilainsäädännön voidaan arvioida olevan etämyynnin osalta ristiriidassa Euroopan unionin tuonnin määrällisiä rajoituksia koskevan normiston kanssa. Vaikka Suomen järjestelmä ei normitasolla kielläkään etämyyntiä, nykyisen järjestelmän epäselvyys muodostaa hallinnollisen esteen.

Talousvaliokunta yhtyi hallituksen esityksen lähtökohtaan siitä, että kilpailu- ja sisämarkkinaoikeudellisesti Suomi ei voi kieltää etämyyntiä rikkomatta SEUT 34 ja 36 artiklaa vastaan. Kyse olisi siis selkeästi SEUT 34 artiklassa kielletystä tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoituksesta, jota ei voitaisi perustella 36 artiklalla. [Krista Kiuru: Mutta kolmeisellä voi!] Tämä on erinomaisen tärkeää tässä yhteydessä muistuttaa, kun täältä tulee myös sellaisia esityksiä jatkuvasti, jotka tästä poikkeavat. Tämä ilmenee myös hallituksen esityksessä kuvatuista Euroopan komission virallisista kannanotoista. Talousvaliokunta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

pitikin ehdotettua sääntelyratkaisua välttämättömänä oikeustilan selventämiseksi. Sen sijaan käsittelyssä esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on käytetty ikään kuin tilapäistä enemmistöä, joka nähdäkseni ei vastaa eduskunnan tahtotilaa. Näistä syistä johtuen kannatan edustaja Valtolan tekemää esitystä. [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lyly. — Mennäänpäs hetken aikaa tässä nyt tätä puhujalistaa. Siellä tulee teille kyllä mahdollisuus puhua. [Krista Kiuru: Tässä oli kyllä sellaisia väitteitä, jotka olisi pitänyt korjata!] — Mutta kyllä me keritään kuulla niistä sitten. [Krista Kiuru: No hän ei varmaan täällä kauan vanhene!] — No kyllä pöytäkirjoista löytyy sitten.

18.41 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on mielenkiintoinen lakiesitys ja mietintö tässä käsittelyssä, kun puhutaan alkoholin etämyynnistä. Voi sanoa, että nyt tässä on valiokunta korjannut mietinnöllään monesta kohtaa hallituksen esitystä, joka pahimmillaan olisi varmaan tarkoittanut sitä, että Wolt-kuskit olisivat 80-prosenttista vahvaa viinaa tuoneet. Sitä olisi saatu mainostaa verkossa, ja 300 miljoonaa veromenetyksiä olisi saman tien tullut.

Eli tämä on se toinen ääripää, mitä tässä valiokunnan mietinnössä nyt on erinomaisesti korjattu, ja siihen on tehty hyviä korjauksia. On laitettu alkoholin tilavuusrajoitteet, jotka ovat 5,5 ja 8 tilavuusprosenttia, ja sillä tavalla rajoitettu sen alkoholin väkevyyttä, mitä voidaan myydä ulos, myös Alkosta, jolle se rajataan koskemaan näitä tietyissä tilanteissa. Ja voidaan ajatella myös niin, että tätä valvontaa saadaan näillä muutoksilla tehostettua. Eriytyisen tärkeää tässä on se, että alkoholijuomien toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle eli juomien ostajalle vain, jos lähetyksessä on myyjän verojen maksamista osoittava tunniste. Tämä on se iso asia, joka tässä yritetään laittaa kuntoon myös yhtä aikaa. Tässä on myös ostajan velvollisuus todistaa ikänsä alkoholijuomien toimitusta ostaessaan, ja sitä jopa vahvalla sähköisellä tunnisteella tehdään. Aina, kun tätä tehdään, sen joka kerta joutuu todistamaan. Myös siihen, minne tätä voidaan viedä, on tehty rajoitteita, myös tämä toinen aste on tuotu tänne rajoitettujen paikkojen joukkoon. Ikärajoihin on tullut tarkennukset, myyntiajat on täällä määritelty hyvin tarkasti, ja siinä mielessä tätä lakiesitystä on korjattu sillä tavalla, että nyt sitten kotimaiset ja ulkomaiset toimijat ovat samalla tasolla, mikä on hyvä asia.

Tässä mielessä alkoholin etämyyntiä on ratkaistu erittäin vastuullisesti näillä muutoksilla. Nyt kun tiedämme, kuinka paljon alkoholista on haittoja Suomessa — ihmisiä kuolee alkoholin seurauksena noin 1 600 vuodessa, puhutaan todella isosta ongelmasta, puhumattakaan sitten muista ongelmista — niin kannatan tätä mietintöä, ja toivottavasti tämä menee sen mukaisesti lävitse. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppe on poissa. — Edustaja Hennilä, olkaapas hyvä.

18.45 **Pertti Hemmilä kok:** Rouva puhemies! Käsillämme oleva hallituksen esitys alkoholilain muuttamiseksi on herättänyt laajaa ja perusteltua huolta perinteisten arvojen, kansanterveyden ja yhteiskuntamme vakauden puolustajissa. Hallituksen sinänsä ymmärrettävä pyrkimys sääntelyn purkamiseen ja elinkeinovapauden edistämiseen menee tässä esityksessä kyllä liian pitkälle. Me emme voi rakentaa suomalaista yhteiskuntaa pelkän mark-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

kinaehtoisen vapauden varaan, jos hinta siitä maksetaan perheidemme hyvinvoinnilla ja arjen turvallisuuden vaarantumisella.

Rouva puhemies! Alkoholi ei ole mikä tahansa kulutushyödyke. Se on aine, jonka väärinkäyttö murentaa perheyhteisöjä, lisää turvattomuutta ja kuormittaa kohtuuttomasti sosiaali- ja terveydenhuoltoamme. Kun sääntelyä höllennetään liian radikaalisti ja nopeasti, riskit kasvavat hallitsemattomasti. Erityisesti nuorison ja heikommassa asemassa olevien suojeleminen on meidän päättäjien moraalinen tehtävä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt mietinnössään erittäin vastuullista ja tarkkarajaista työtä. Valiokunnan mietintö ottaa alkoholihaitat huomioon huomattavasti hallituksen alkuperäistä esitystä paremmin. Se asettaa rajat sellaisiksi, että emme ajaudu tilanteeseen, jossa alkoholin saatavuuden helpottuminen räjäyttää käsiin sekä inhimilliset kärsimykset että yhteiskunnalle koituvat laskut. Meidän on muistettava myös tärkeä valtiontalous. Alkuperäinen esitys toisi tilanteen, jossa lyhytnäköinen liikevaihdon kasvu vaihdettaisiin pitkäaikaisiin, jopa miljardiluokan kuluihin erikoissairaanhoidossa, poliisitoimissa, sosiaalitoimissa. Valtiontalouden tasapaino ei kerta kaikkiaan kestä sitä, että siirrämme euroja taskusta toiseen siten, että veronmaksaja päätyy lopulta maksumieheksi. Valiokunnan mietintö on tässä suhteessa huomattavasti tasapainoisempi ja taloudellisesti vastuullisempi, jos valiokunnan puheenjohtajakin kuuntelee.

Arvoisa puhemies! Hallituksen alkuperäistä esitystä on vaikea sellaisenaan tukea. Se soittii vastaan niitä perinteisiä vastuun ja huolenpidon arvoja, joita itse edustan. Sen sijaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan muotoilema tarkkarajaisempi mietintö on kompromissi, joka on tällaisenaan edes jotenkin hyväksyttävissä. Se pitää yhteiskunnan pyörät kyllä pyörimässä, mutta ei samalla unohda ihmistä, perhettä eikä valtiontalouden kantokykyä. — Kiitos. [Krista Kiuru: Erittäin hyvä puheenvuoro, vastuullinen puheenvuoro! — Pertti Hemmilä: Vastuullinen puhujakin!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu.

18.48 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tänään alkoholilain muutosta, joka on jo kahdeksan vuotta vanha. Se koskettaa meitä kaikkia hyvin syvästi, niin kuin tänään keskustelussa on tullut esille, ja myöskin kyselytunnilla tähän asiaan tavallaan viitattiin. Näen itsekin, että maailma on digitalisoitunut tänä aikana ja kulutustottumukset ovat myöskin muuttuneet.

On sinänsä perusteltua, että suomalaisilla toimijoilla on mahdollisuus toimia samoilla markkinoilla kuin muillakin Euroopassa. Kuitenkaan, arvoisa puhemies, mielestäni tässä asiassa ei ole kyse vain markkinoiden vapauttamisesta. Olen huolissani siitä, että alkoholin saatavuuden merkittävä helpottaminen ja kotiinkuljetus johtavat kulutuksen kasvuun ja sitä kautta inhimillisten murheiden lisääntymiseen. Pidän suurena riskinä, että suomalainen arki alkoholisoituu entisestään, jolloin haitat kaatuvat julkisen terveydenhuollon, hyvinvointialueiden ja myöskin poliisin niskaan kasvavina kustannuksina.

Haluan nostaa esille hallituksen esityksen ristiriitaisuuden. Hallitus on luvannut, ettei Alkon asemaa muuteta, mutta nähdäkseni tämä esitys nimenomaan murentaa vastuullista alkoholipolitiikkaa ja heikentää Alkon valvottua järjestelmää.

Katson, että uudistus on mahdollinen vain, jos siihen liitetään tiukat turvamekanismit. Ensinnäkin katson, että ikärajalvonnalla on toimittava aukottomasti. Se ei saa jäädä vain tilaushetken varaan, vaan toimitustilanteessa on oltava todellinen vastuu ja valvonta. Toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

seksi haluan suojella kotimaisia pienyrittäjiä alalla. Emme saa antaa tilanteen valua siihen, että ylikansalliset verkkokaupat vievät markkinat samalla, kun suomalaiset valmistajat jäävät sääntelyn jalkoihin. Ja kolmanneksi pidän välttämättömänä, että ehkäisevää päihdetyötä vahvistetaan. Emme voi vain vapauttaa myyntiä ja katsoa sivusta, kun haitat kasvavat.

Uskon, että voimme löytää tähän kyllä ratkaisun, jossa tuetaan kotimaista elinkeinoa mutta pidetään kiinni vastuullisuudesta. Suomalaiset odottavat meiltä kohtuullisuutta mutta eivät vastuun pakoilua. Siksi tätä hallituksen esitystä en voi kannattaa, mutta uskon, että siihen löytyy valiokunnan valmistelun kautta ratkaisu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.52 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on tärkeä asia varsinkin kansanterveyden kannalta, ja koska tässä on käytetty jo useita hyviä puheenvuoroja, niin varmasti ne tärkeimmät nostot on jo nostettu esille. Yritän sitten tässä omassa puheenvuorossani josain määrin koota yhteen tiettyjä tärkeimpiä asioita, mitä tähän asiaan liittyy.

Mehän kaikki tiedämme, että alkoholi on päihdyttävä, addiktoiva aine, mutta toisaalta se on vuosisatojen aikana tullut osaksi meidän kulttuuria. Se aiheuttaa paljon haittoja. Erityisesti osa väestöstä kokee niitä hyvinkin voimakkaasti, ja se aiheuttaa, niin kuin täällä on todettu, niin terveydellisiä haittoja kuin muita tragedioita, on rikostilastoissa hyvin merkittäväällä tavalla esillä. Vaikkapa sairaaloiden päivystyksissä viikonloppuisin tiedetään, että usein puolet kaikista henkilöistä on alkoholin tai nykyisin myös sitten valitettavasti monen muunkin päihteen vaikutuksen alaisia.

Kuitenkin on tietysti kokemuksia myös siitä, että erilaiset kieltolakitoinnot, joita noin 100 vuotta sitten yritettiin saada aikaiseksi, johtivat sitten omanlaiseensa rikoskierteeseen. Sen takia meidän on täytynyt yrittää tässä maltillisilla tavoilla säädellä, rajoittaa ja pitää jollakin tavalla kuosissa tätä alkoholin käyttöä.

Suoraan sanottuna — sekin täällä on jo sanottu — eihän alkoholin saatavuus ole tällä hetkellä Suomessa minkäänlainen ongelma. On todella helposti saatavilla alkoholia, jolloin voidaan hyvin yksinkertaisesti kysyä, mihin nyt oikeasti tarvitaan sellaista lainsäädäntöä, että sitä saatavuutta lisätään niin, että sitä aletaan sitten kantaa kotiin, erilaisiin harrastuspaikkoihin ja muualle tällaisen etämyynnin seurauksena. Se ei kerta kaikkiaan nyt ole millään tavalla järkevää. Se palvelee ainoastaan alkoholibisneksen tiettyjä intressejä, niin kuin täällä edustaja Hemmilän erinomaisessa puheenvuorossa sanottiin, itse asiassa aika lyhytnäköisiä intressejä myös. Sitten voidaan jopa sanoa, että laajemmin katsottuna ravitsemus- ja majoitustoiminnan puitteissakin ollaan kriittisiä tähän, koska se varmasti osaltaan vähentää sitten sitä valvotusti tapahtuvaa alkoholinkäyttöä, jota esimerkiksi ravintoloissa tapahtuu ruokailun yhteydessä ja muualla. Eli kyllähän tässä jonkunäköinen villi länsi on valitettavasti Suomeen tulossa.

Olen koonnut tähän lyhyeen luetteloon noin kymmeneen kohtaan ne parikymmentä muutosta, joita sosiaali- ja terveysvaliokunta teki. Nekin täällä on mainittu esimerkiksi valiokunnan puheenjohtajan tämän mietinnön esittelypuheenvuorossa, mutta ryhmittelin ne tähän omalla tavallani.

Ensimmäisenä me haluamme, että jakelijat, siis ihan ne konkreettiset työntekijät, jotka tätä kotiin toimittamista sitten suorittaisivat, saadaan paremmin johdon valvontaan ja alaisuuteen, eli käytännössä pitäisi olla työsuhteessa ja mahdollisimman hyvin valvottua toimintaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

Toinen kohta, joka ehkä on kaikkein tärkein tässä, on se, että haluamme rajata sen rajan yli tulevan etämyynnin myös tähän 5,5/8,0 tilavuusprosenttiin. Se on tietysti se merkittävin asia tässä, ja se vaatisi juuri niitä keskusteluja sitten EU-komission kanssa, joita tässä on tuotu esille.

Kolmantena asiana haluamme lupaviranomaisille lisää valtaa. Se on oikeastaan useassa eri pykälässä tuotu eri tavoin esille.

Sitten neljäntenä asiana tuo 17 b §, jossa olivat nämä verotunnisteasiat. Se on tuotu täällä erinomaisissa puheenvuoroissa esille. Oli todella opettavaista saada tässä laajan, noin sadan asiantuntijan kuulemisen yhteydessä lisää tietoa siitä, kuinka laajaa tämä yli rajan tapahtuva etämyynti tällä hetkellä Suomeen on. Viimeisimpiä tietoja saatiin siitä ihan äsken, ja ne olivat vielä merkittävämpiä, mitä kerrottiin, mitä iltapäivällä oli tiedotettu tästä asiasta. Näin ollen ei ole kohtuutonta puhua jopa 300 miljoonan euron veromenetyksistä tässä yhteydessä.

Viidentenä asiana on tämä 18 vuoden iän varmempi varmistaminen kuin mitä tässä hallituksen pohjaesityksessä oli.

Kuudentena kohtana se, että tiukemmin vielä rajattaisiin niitä paikkoja, joihin tätä etämyyntiä voisi toimittaa.

Sitten kokonaan uutena asiana seitsemäs kohta: tuollainen 24 tunnin raja sen tilauksen ja toimituksen väliin, eli jäisivät tällaiset impulsiiviset etäostot sitten selvästi pois.

Sitten erittäin vakava asia. Itse asiassa hämmästyin, kun sen lakiesityksen aikana luin, että verkkomainonta tulisi verkossa tapahtuvana koskemaan aivan kaikkia väkeviä juomia. Kun me tiedetään nyt, kuinka laajoja netti- ja verkkoasiat noin muuten ovat ihmisten välisessä kommunikaatiossa, niin sehän on ihan sama kuin me räjäyttäisimme siis kaikkien väkevimmänkin alkoholin markkinoinnin täysin vapaaksi Suomessa.

Sitten yhdeksäntenä asiana poliisin virka-apu maksuttomasti valvontaviranomaiselle silloin, kun sellainen on tarpeen, ja sitten tämä seuraamusmaksun merkittävä korottaminen niin, että maksimissaan se voisi olla 20 000.

Nämä ovat siis korjauskeinoja tähän lakiin, joilla me saisimme tätä jollakin lailla vastuullisemmaksi ja kohtuullisemmaksi. Aivan samoin kuin edustaja Hemmilä totesi, ei tämä varmasti täytä sellaisenakaan niiden toiveita, jotka ihan oikeasti haluaisivat ehkä vielä tiukempaa alkoholipolitiikkaa, mutta tämä on eräänlainen kompromissi, millä me saamme tämän lain jollakin lailla järkeväksi ja toimivaksi, mitä se hallituksen alkuperäisessä esityksessä ei ollut, jossa se oli pelkästään alkoholiliiketoiminnan intressejä palveleva.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

18.58 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa vastuullisesta otteesta ja hallituksen esityksen muokkaamisesta merkittävästi parempaan suuntaan.

Vastuullinen alkoholipolitiikka on tasapainoilua alkoholin haittojen ja yksilönvapauksien välillä. Mehän rajoitamme yksilönvapautta tässä yhteiskunnassa monin eri tavoin: Autoissa täytyy käyttää turvavyötä ja noudattaa nopeusrajoituksia. Lapsia ei saa tukistaa eikä ketään lyödä. Verojakin on maksettava. Me tingitään täydellisestä vapaudesta ihmisten hyvinvoinnin ja yhteisen hyvän tähden.

Hallituksen nyt esittämät muutokset alkoholilakiin asettuvat osaksi tällä kaudella toteutetun alkoholipolitiikan kokonaisuutta, joka on ollut hyvin ongelmallinen. Siksi on hyvä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

että valiokunnan enemmistö päätti nyt korjata esitystä yhteiskunnan kokonaisedun kannalta merkittävästi vastuullisempaan suuntaan. Uskon, että kyse on myös suomalaisten enemmistön vahvasti tukemista korjauksista. Suomalaiset nimittäin eivät halua esimerkiksi romuttaa Alkon asemaa. Me saadaan Suomessa olla myös hyvin ylpeitä siitä, että meillä ikärajavalvonta toimii etenkin Alkossa erittäin hyvin mutta myös päivittäistavarakaupassa varsin hyvin. Pidetään tästä kiinni.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtajana ja verojaoston jäsenenä kiinnitän huomiota erityisesti verotuottojen kotiuttamiseen. Suomi menettää jo tällä hetkellä aivan merkittäviä summia verotuloja alkoholin matkustajatuonnin ja etämyynnin muodossa. Nyt etämyynnin osalta eduskunnan olisi mahdollista ottaa asianmukaisten verojen keräämiseen napakampi ote. Verojaoston asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille se, että alkoholin etämyynnin verokertymä toteutuu käytännössä vain hyvin pieneltä osin etämyyjien oma-aloitteisen ilmoittamisen ja maksamisen kautta, eli alkoholin etämyyntiin liittyy siis merkittävää verovajetta.

Valtiovarainvaliokunnan kanta oli, että verovalvonnan tehostaminen edellyttäisi valvontaa tukevien elementtien lisäämistä alkoholilakiin. Onkin erittäin myönteistä, että valiokunnan enemmistö on tarttunut etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuuteen ja tähän valiokunnankin ehdotukseen verovalvonnan tehostamisesta. Velvollisuus tarkistaa se verotunniste ennen luovutusta olisi pieni mutta tärkeä tapa varmistaa, että tuotteesta on suoritettu asianmukaiset verot. Tässä ei pitäisi olla kyse suhtautumisesta alkoholin vapauttamiseen vaan siitä, että kaikkien on syytä pelata samoilla säännöillä, ja siitä, että ei anneta satojen miljoonien verotulojen valua läpi sormien.

Arvoisa puhemies! Itse ajattelen, että olennaisimpia näkökulmia alkoholipolitiikkaan yleisesti ja ehkä erityisesti juuri tässä ajassa on kansanterveys ja kansantalous. Ei ole minikäänlaista epäilyä siitä, että alkoholin saatavuuden vapauttaminen on lisännyt alkoholinkulutusta, alkoholin aiheuttamia haittoja ja yhteiskunnan maksettavaksi koituvia kustannuksia. Yhdenkään kansanedustajan, joka on aidosti huolissaan meidän valtiontaloudesta, ei tulisi edistää alkoholinkulutuksen ja alkoholin aiheuttamien haittojen kasvua. Meillä on jo nyt käsissämme ylikuormittunut sotesektori ja alati kasvavat sosiaali- ja terveysmenot, joiden hillitsemiseksi tulisi tehdä kaikki voitava.

Yleinen harhakuvitelma on myös sellainen, että alkoholin aiheuttamat terveyshaitat koskettaisivat vain riippuvuussairauksista kärsiviä ihmisiä. Ne kuitenkin vaikuttavat paljon laajempaan joukkoon. Yli puoli miljoonaa ihmistä Suomessa käyttää jo nyt alkoholia siten, että heidän riskinsä altistua pitkäkestoisille alkoholin aiheuttamille terveyshaitoille on kohonnut. Alkoholi on merkittävä riskitekijä kroonisten sairauksien, työkyvyttömyyden ja ennen aikaisten kuolemien taustalla, itse asiassa yleisimpiä syitä ennen aikaisille kuolemille valtaosalla hyvinvointialueista. Työnantajille alkoholi aiheuttaa merkittävää haittaa ja kustannuksia tuottavuuden laskuna, sairauspoissaoloina, työkyvyttömyytenä ja henkilöstöongelmina. Kymmeniätuhansia lapsia elää perheessä, jossa vähintään toisella vanhemmalla on vakava päihdeongelma.

Me keskustelimme äsken kyselytunnilla myös lähisuhdeväkivallan jyrkästä kasvusta. Kyseessä on vastenmielinen ja hengenvaarallinen ilmiö, joka rikkoo kehoja ja mieliä, ja on hyvä huomata, että merkittävä osa väkivaltarikoksista tehdään alkoholin vaikutuksen alaisena. Päihtymys ei koskaan selitä tai oikeuta väkivaltaa, eikä riippuvuussairaus tee kenestäkään väkivaltaista. On kuitenkin selvää, että tekijän runsas alkoholinkäyttö kasvattaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

merkittävästi riskiä väkivaltaiseen käytökseen, väkivallan uusiutumiseen ja väkivallan vakavuuteen.

Tämän hallituksen johdolla on jo nyt monin eri tavoin vapautettu alkoholin saatavuutta. Asiantuntijat, mukaan lukien poliisi, ovat varoittaneet näiden päätösten vaikutuksista. Eriytyisen ongelmallista on se, että alkoholipolitiikan muutosten kokonaisvaikutuksia ei ole asianmukaisesti arvioitu. Eli on aivan arpapeliä, mihin nämä kaikki tällä kaudella tehdyt eri muutokset lopulta johtavat. Siksi on minusta erittäin hyvä, että valiokunta on nyt esittänyt muutoksia tähän lakiin, jolla alkoholin kotiinkuljetus ja etämyynti saataisiin selkeän, yhdenmukaisen ja tarvittavan napakan sääntelyn piiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti poissa. — Edustaja Malm.

19.04 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään eduskunnassa on keskusteltu lähisuhdeväkivallasta mutta myös tästä alkoholilaista. Suomi on edelleen yksi Euroopan vaarallisimmista maista naisille. Lähisuhdeväkivallan uhreista peräti 75 prosenttia, kuten aikaisemmin päivällä kuultiin, on naisia, ja alkoholi on taustatekijänä lähes joka toisessa tapauksessa.

Samaan aikaan kun tilanne on tämä, hallitus on tuomassa eduskuntaan lakiesitystä, joka sallisi alkoholin etämyynnin, kotiinkuljetuksen ja jopa impulsiiviset pikatoimitukset suoraan suomalaisten kotioville. Esityksen omissa vaikutusarvioissa myönnetään suoraan, että kotiympäristössä tapahtuva juominen lisää ja kasvattaa riskiä lähisuhdeväkivallan lisääntymiseen. Hallitus on siis tietoisesti viemässä eteenpäin esitystä, jonka se tietää lisäävän naisten ja lasten turvattomuutta.

Toinen asia sitten on tämä lähisuhdeväkivalta, kun se usein ei kosketa pelkästään vain uhria. Se koskettaa myös lapsia, läheisiä ja koko perhettä. Lapselle väkivallan näkeminen, kuuleminen tai sen jatkuvassa pelossa eläminen voi olla äärimmäisen traumatisoivaa, vaikka väkivalta ei kohdistuisi häneen itseensä.

Sitten vielä viimeisenä havaintona: Olipa kyseessä sitten päihdeongelma tai väkivaltaisuus, on avun saaminen tällä hetkellä todella sattuman kauppaa. Järjestöt tekevät arvokasta työtä juuri poikien ja miesten auttamisessa, mutta samaan aikaan hallitus leikkaa järjestöiltä. Nämä hallituksen esitykset ovat aivan kummallisia ja ennaltaehkäisyn ja avun saamisen näkökulmasta aivan pääläellään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista, poissa. — Edustaja Berg.

19.06 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy nyt tähän alkuun sanoa, että valiokunnan puheenjohtaja on kyllä paikalla mutta joutui vissiin menemään puhelimeen tässä välissä, niin että todennäköisesti tulee puheen vielä pitämään.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen siihen, että saimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa enemmistön tärkeiden hallituksen esitykseen tehtyjen muutosten taakse. Valiokunnan mietintöön tehdyt lisäykset ja korjaukset ovat välttämättömiä, jotta kansanterveyttä voidaan suojella, verotulot turvata ja suomalaisen alkoholipolitiikan keskeiset tavoitteet säilyttää myös muuttuvassa toimintaympäristössä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

Arvoisa puhemies! Alkoholin saatavuuden lisääntyminen aiheuttaa monenlaisia haittoja niin yksilöille kuin koko yhteiskunnalle. Alkoholi ei ole peruselintarvike vaan päihde, johon liittyy merkittäviä terveydellisiä ja yhteiskunnallisia riskejä. Juuri tästä syystä alkoholipolitiikkaa on tarkasteltava ennen kaikkea sosiaali- ja terveyspolitiikan näkökulmasta eikä pelkästään elinkeinopolitiikan välineenä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä todetaan, että noin kolme neljäsosaa Suomessa kulutetusta alkoholista liittyy riskikäyttöön. Alkoholilla on yhteys väkivaltaan, tapaturmiin, mielenterveysongelmiin sekä lasten turvattomuuteen. Suomessa kuolee vuosittain yli 1 500 ihmistä alkoholiperäisiin syihin. Alkoholilla on todettu yhteys vähintään 200:aan eri sairauteen, eikä turvallista alkoholinkäyttömäärää ole voitu määrittellä. Haitat kohdistuvat erityisesti lapsiin, nuoriin, riskikuluttajiin ja ikääntyneisiin. Vanhempien alkoholin väärinkäyttö ja siihen liittyvä väkivalta ovat keskeisiä syitä lasten huostaanotoille. Ikääntyneiden kohdalla alkoholin aiheuttamat ongelmat korostuvat entisestään, sillä elimistön kyky sietää alkoholia heikkenee ja alkoholin sekä lääkkeiden yhteisvaikutukset lisäävät riskejä merkittävästi.

Alkoholin vaikutukset eivät kuitenkaan rajoitu vain terveyteen. Alkoholi kuormittaa yhteiskuntaa laajasti. Se on merkittävä tekijä liikennekuolemien taustalla, ja lähes kolmannes kuolemaan johtaneista moottoriajoneuvo-onnettomuuksista liittyy alkoholiin. Lisäksi alkoholin arvioidaan aiheuttavan julkiselle terveydenhuollolle yli miljardin euron vuosittaiset kustannukset. Kun sosiaali- ja terveyspalvelut ovat jo valmiiksi kuormittuneita, ei ole perusteltua tehdä politiikkaa, joka lisää tätä kuormitusta entisestään.

Arvoisa puhemies! Juuri näistä syistä valiokunta piti välttämättömänä lisätä esitykseen uusia suoja-toimia. Etämyyntiin tehtyjen rajoitusten lisäksi alkoholin kotiinkuljetukseen lisättiin useita ehtoja. Valiokunta lisäsi lakiin esimerkiksi 24 tunnin toimitusviiveen, jonka tarkoituksena on ehkäistä impulssiostoja ja vähentää alkoholihaittoja. Lisäksi alkoholia saa toimittaa ainoastaan koti- tai yritysosoitteeseen järjestyshäiriöiden vähentämiseksi. Ikära-javalvontaa vahvistettiin merkittävästi. Alkoholin ostajan on tunnistauduttava vahvasti jo ostohetkellä, eikä valvontaa jätetä yksinomaan toimitusvaiheeseen. Vastaanottajan on lisäksi todistettava henkilöllisyytensä viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilöllisyystodistuksella, ja sekä henkilöllisyyden tarkistaminen että luovutus on dokumentoitava asianmukaisesti.

Valiokunta katsoi myös, että alkoholia toimittavien henkilöiden tulee toimia toimitusluvan haltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa. Tämä on tärkeää erityisesti tilanteessa, jossa alustatalouden toimintamallit ovat vaikeuttaneet sen selvittämistä, kuka kuljetuksen todellisuudessa suorittaa. Alkoholin kotiinkuljetusten valvonta ei voi perustua järjestelmään, jossa vastuuketjut jäävät epäselviksi.

Arvoisa puhemies! Keskeinen kysymys tässä keskustelussa liittyy alkoholin etämyyntiin ja verovalvontaan. Hallituksen alkuperäinen esitys olisi mahdollistanut jopa 80-prosenttisten alkoholijuomien tilaamisen ulkomailta Suomeen samalla, kun kotimaiset toimijat olisivat voineet myydä huomattavasti miedompia tuotteita. Tällainen järjestelmä olisi asettanut suomalaiset toimijat epäedulliseen asemaan ja heikentänyt suomalaisen alkoholimonopolin toimintakykyä. Valiokunnan enemmistö päätyikin siihen, että etämyyntiin sovelletaan samoja prosenttirajoja kuin kotimaan vähittäismyyntiin. Näin kotimaisia ja ulkomaisia toimijoita kohdellaan yhdenvertaisesti eikä ulkomaisille yrityksille synny perusteetonta kilpailuetua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

Etämyyntiin liittyy myös toinen hyvin vakava ongelma: verojen maksamatta jättäminen. Verohallinnon mukaan jopa 98 prosenttia etämyynnistä tapahtuu vastoin voimassa olevia verosäännöksiä, eli alkoholi- ja pakkausverot jätetään maksamatta Suomeen. Valtiovarainvaliokunnan saamien arvioiden mukaan alkoholin etämyynnissä jää tällä hetkellä veroja maksamatta 80—100 miljoonaa euroa vuodessa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa, asiantuntija-arvioissa ja tuoreessa Verianin suorittamassa tutkimuksessa puhutaan kuitenkin noin nelinkertaisesta summasta: lähes 300 miljoonaa euroa menetetään vuosittain verotuloja. Samaan aikaan hallitus leikkaa sosiaali- ja terveystaloudesta, koulutuksesta ja toimeentulotuesta. Siksi on kestävämpää, että alkoholin etämyyntiä avattaisiin ilman tehokkaita keinoja verojen keräämiseksi Suomeen.

Tämän vuoksi valiokunnan enemmistö lisäsi esitykseen rekisteröitymisvelvollisuuden verotunnisteen sekä uusia valvontakeinoja. Alkoholijuoman saa luovuttaa vastaanottajalle vain, jos lähetyksessä on tunniste, joka osoittaa verovelvollisuuden hoitamisen asianmukaisesti. Valitettavasti kokoomus ja perussuomalaiset ovat vastalauseessaan esittäneet verotunnisteen poistamista. Käytännössä tämä heikentäisi merkittävästi mahdollisuuksia kerätä veroja etämyynnistä ja vaikeuttaisi kotimaisten toimijoiden kilpailuasemaa suhteessa ulkomaisiin myyjiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Junnila.

19.13 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että Alkon monopolia ei ole pidetty riittävänä perusteena etämyynnin rajoittamiselle vastaavin tavoin muista EU-maista. Talousvaliokunnan kuulemien EU-oikeuden asiantuntijoiden tulkinta asiaan liittyvästä sääntelyliikkumavarasta ja sääntelyn EU-oikeudenmukaisuudesta on yksimielinen. Etämyynnin rajoittamista esimerkiksi käymisteitse valmistettuihin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin tai muilla tavoin valmistettuihin enintään viisi ja puoli tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin ei ole pidetty EU:n tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien säännösten näkökulmasta mahdollisena. Eurooppaoikeuden kannalta siten vaihtoehtoiksi jää vastalauseessa ehdotetun kaltainen sääntely tai se, että kotimaisille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille sallittua alkoholijuomavalikoimaa laajennettaisiin rajat ylittävää etämyyntiä vastaavaksi.

Etämyyntiä koskevan sääntelyn osalta talousvaliokunta viittasikin hallituksen esityksen arvioon siitä, että kokonaisuutena alkoholin etämyynnin oikeustilan selventäminen ja selkeyttäminen tuskin vaikuttaisi siinä määrin merkittävästi kuluttajien ulkomailta Suomeen tilaaman alkoholin määrään, että sillä olisi merkittäviä vaikutuksia kotimaiseen alkoholin-kulutukseen tai kulutuksesta aiheutuviin haittoihin. Valiokunta korosti samalla, että erityisesti rajat ylittävän etämyynnin osalta esitetyn sääntelyn arvioinnissa ei kuitenkaan ole ensisijaisesti kyse edes punninnasta kuluttajan valinnanmahdollisuuksien ja alkoholihaittojen välillä. Vaan mistä on kysymys? Siitä, että kansallista sääntelyä on selkeytettävä vastaamaan EU-oikeuden vaatimuksia. Tästä on kysymys. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käytettiin tilapäistä enemmistöä, joka ei vastaa eduskunnan tahtotilaa. [Pia Lohikoski: Ei ollut tilapäinen, ei saa puhua muunneltua totuutta!] Siksi edustaja Valtolan esitys on perusteltu, ja siksi sitä kannatan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään nyt tätä puhujalistaa. Seuraavaksi edustaja Lohikoski. [Krista Kiurun välihuuto] — Täällä kaikilla teillä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

puheenvuoro kyllä vielä, ja meillä on pitkä ilta. Kahteen asti voidaan olla tällä kertaa. — Seuraavaksi Lohikoski. [Vilhelm Junnila: Se on tilapäinen, jos se ei vastaa hallituksen voimasuhteita! Te tiedätte sen!]

19.16 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Tuohon äskeiseen on pakko todeta, että nyt ei voi kyllä ihan muunneltua totuutta täällä lähteä puhumaan. Hallituksella olivat rivit täynnä. Tässä kokouksessa olin itse paikalla, ja siellä oli jokainen penkki täynnä. [Krista Kiuru: Yhdeksän hallituspuolueen edustajaa!] — Nimenomaan. — Siellä oli yksi hallituspuolueen edustaja, joka päätyi olemaan toista mieltä kuin hallitus, mutta se ei tee siitä tilapäistä enemmistöä, tiedätte sen kyllä oikein hyvin. Älkää puhuko potaskaa täällä salissa, kiitos.

Arvoisa puhemies! Joidenkin mielestä vastuullista alkoholipolitiikkaa ja sen sääntelyä saakin heikentää, mutta minun mielestäni se on lyhytnäköistä. Kyse on kansanterveydestä, viime kädessä myös päihdeongelmista ja joidenkin lasisesta lapsuudesta. Itsekin tiedän siitä jotain.

Tässä alkoholilain käsittelyssä ei ole kyse pelkästään alkoholipolitiikasta. Kyse on myös lisäksi siitä, noudatetaanko lainvalmistelussa EU-oikeuden edellyttämiä menettelyjä ja turvataanko eduskunnan päätösten oikeudellinen kestävyys.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa asiantuntijat nostivat esiin, että valiokunnan tekemät merkittävät muutokset todennäköisesti edellyttäisivät uutta notifiointia Euroopan komissiolle. Puhemies teki oman ratkaisunsa tänään ja päästi notifioimattomana tämän esityksen tänne saliin. Tämä päätös ei tee tätä notifiointikysymystä olemattomaksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Puhemiesneuvosto oli yksimielinen!]

Arvoisa puhemies! EU-notifioinnilla tarkoitetaan menettelyä, jossa jäsenvaltion on ilmoitettava Euroopan komissiolle sellaisista teknisistä määräyksistä, jotka voivat vaikuttaa tavaroiden tai palveluiden vapaaseen liikkuvuuteen sisämarkkinoilla. Tarkoituksena on varmistaa jo lain valmisteluvaiheessa, että sääntely on EU-oikeuden mukaista. Tämä esitys oli hallituksen notifioimana mennyt Euroopan komissiolle kesällä 2025, mutta sosiaali- ja terveysvaliokunta on kuitenkin mietinnössään tehnyt viime viikolla tähän esitykseen olennaisia muutoksia, jotka koskevat muun muassa etämyynnissä sallittujen alkoholijuomien vahvuusrajoja, etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuutta sekä uusia tunnist- ja valvontavelvoitteita. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan juuri tällaiset muutokset ovat todennäköisesti sellaisia, jotka edellyttävät uutta notifiointia. Kaikki valiokunnan kuulemat EU-oikeuden asiantuntijat olivat yksimielisiä siitä, että notifiointin tarkoituksena on varmistaa lain EU-oikeuden mukaisuus jo valmisteluvaiheessa ja tätä velvoitetta ei voida ohittaa kiireeseen vedoten.

Me, oppositio, esitimme valiokunnan samaisessa kokouksessa viime viikolla asian käsittelyn keskeyttämistä ja ministeriön velvoittamista varmistamaan valiokunnan tekemien muutosten EU-oikeudellinen kestävyys sekä notifiointimenettelyn asianmukainen toteuttaminen. Toivoimme, että valiokunta olisi päättänyt tämän yhdessä, mutta valitettavasti tästä asiasta jouduttiin äänestämään siten, että tämä esitys hävisi niukasti äänin 9—8. Oppositio esitti tähän vastuullista ratkaisua, että ensin varmistetaan, että EU-oikeuden vaatimukset täyttyvät, ja vasta sitten edetään lopulliseen päätöksentekoon.

Arvoisa puhemies! Mielestäni valiokunnan tekemät varsinaiset muutokset mietinnössä hallituksen esitykseen olivat välttämättömiä kansanterveyden, verotulojen ja suomalaisen alkoholijärjestelmän uskottavuuden turvaamiseksi. Valiokunnan keskeisin muutos koski

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

alkoholin etämyyntiä. Hallituksen esityksessä etämyynti olisi mahdollistanut myös nykyisiä vähittäismyyntirajoja vahvempien, jopa 80-prosenttisten alkoholijuomien myynnin Suomeen. Valiokunnan enemmistönä me päätimme kuitenkin rajoittaa etämyyntiä merkittävästi soveltamalla rajoja kotimaan vähittäismyynnin mukaisesti, eli etämyynti sallitaan enintään 5,5-prosenttisille ja 8-prosenttisille juomille. Kansanterveyden kannalta tärkein valiokunnan tekemä korjaus oli se, että etämyyntiin sovelletaan näitä samoja rajoja.

Myöskään Alkon yksinoikeusjärjestelmää ei saa lähteä murentamaan takaa kautta, ja samat pelisäännöt on oltava kaikille toimijoille riippumatta siitä, myydäänkö alkoholia Suomesta vai ulkomailta.

Asiantuntijakuulemisissa nousi esiin laajasti huoli myöskin siitä, että verovalvonta saataisi tässä etämyynnissä heikentyä, eli verkkokaupoista tapahtuva etämyynti vaikuttaa suuressakin siihen, että tuotteista ei välttämättä makseta Suomen lain mukaisia veroja, eivätkä suomalaiset veronmaksajat saa olla tilanteessa, jossa alkoholin haitat jäävät yhteiskunnan maksettaviksi mutta tuotot valuvat ulkomaille. Tästä oli kyse tässä valiokunnan mietinnössä erittäin vahvasti. — Kiitos. [Mauri Peltokangas: Olipa melkoista puhemiespanetta! Puhemiesneuvosto oli yksimielinen!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.22 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! EU-sääntelyä tältä osin ei voi sivuuttaa. Kun täälläkin viitattiin EU-sääntelyyn hallituspuolueitten edustajien osalta, niin olisiko ollut hyvä, että tätä olisi selvitetty myöskin tältä osin, koska näistä rajoista ja muista on täällä epäselvyyttä? Ja jos laki edellyttää notifiointia, se olisi tehtävä asianmukaisesti ennen kuin eduskunta tekee lopulliset ratkaisunsa. Myös perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä todennut, että mietintövaliokunnan tehtävänä on selvittää, ovatko nämä sopusoinnussa EU-sääntelyn kanssa. Tämä tilanne on tässä nyt selvästi auki. Minua ihmetyttää, että tähän kysymykseen ei oikein meinaa vastausta löytyä, ja se, kuinka tämä on täällä salissa tällä hetkellä ilman tätä notifiointia. [Vilhelm Junnila: Koskettaa vain StVM:n mietintöä!] Onko tämmöistä ollut? Onko tällaisia ilman notifiointia olevia lakiesityksiä ollut täällä salissa aiemmin? [Välihuuto] Tässä mielessä tilanne on mielestäni auki.

Se, mitä täällä nyt ajatellaan, on se, että tässä mietinnössä on tehty korjauksia niin, että etämyyntiin sovelletaan samoja prosenttirajoja kuin kotimaiseen vähittäismyyntiin ja se myöskin rinnastetaan kotimaiseen vähittäismyyntiin. Samat pelisäännöt on oltava kaikille toimijoille riippumatta siitä, kuinka alkoholia myydään, Suomesta vai ulkomailta. Nämä ovat niitä perusasioita, jotka tässä on korjattu.

Arvoisa rouva puhemies! Minua edelleen huolestaa tämä aika huoleton suhtautuminen tähän veromenetykseen, joka tässä on ilmeinen. Jos me puhumme lähes 300 miljoonan euron vuosittaisesta veromenetyksestä tältä osin, niin sen annetaan mennä, ja meidän valtiontalous on 17 000 miljoonaa alijäämäinen julkisen talouden suunnitelmassa 2030, nyt jo 14 000 miljoonaa. On käsittämätön tilanne, että tämän annetaan mennä tällä tavalla. Täällä on erittäin hyviä ehdotuksia sen osalta, millä sitä voitaisiin varmistaa ja saada tämä veromenetyks hoidettua. Julkinen valta joutuu huolehtimaan näistä alkoholihaitoista, on se alkoholi tullut tänne etämyyntinä tai kotimaan myyntinä. Joka tapauksessa kaikesta on huolehdittava näitten osalta. Sitten jos katsotaan suomalaista alkoholitarjontaa, alkoholin myyntiä, Alko on melkein jokaisessa isommassa ostoskeskuksessa tällä hetkellä, niin että kaup-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

pareissulla sieltä alkoholia saa. Eli alkoholin saanti Suomessa ei ole ongelma niin että se olisi se pääsyy, minkä takia tätä pitäisi tällä hetkellä korjata.

Mielestäni tässä on syytä edetä tämän mietinnön mukaisesti. Tälle on erittäin hyvät perusteet tullut monessa puheenvuorossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

19.25 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Minulle on suuri mysteeri, miksi hallitus niin kovalla innolla keskittyy viinan ja kaljan vapauttamiseen ja samalla leikkaa hyvinvointialueiden päihdepalveluista. Suomessa on työttömiä toiseksi eniten koko Euroopassa, ja hallituksen iltakouluissa tätä lakia on ruodittu päivätolkulla. Nyt soisi ryhtiä tähän touhuun.

Onneksi sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta teki mietinnön, joka korjaa edes tämän lain valuvikoja minusta merkittävällä tavalla. Siitä kertonee myös se, että muutoksia tehtiin yhteensä kymmenen kappaletta tähän lakiin. Se on erittäin poikkeuksellista talon lakeja säätäessä. Vetoan teihin, kokoomus, SDP, perussuomalaiset, älkää kävelkö valiokunnan yli ja muuttako tätä lopputulosta uudestaan. Uskaltakaa ajatella omilla aivoilla. Kompromissi on hyvä. Kolmesta syystä:

Ensimmäinen liittyy kansanterveyteen. Alkoholin vapauttaminen on jo nyt pahentanut haittoja ja lisännyt kustannuksia hyvinvointialueilla. Eihän tätä alkuperäistä kannattanut edes Kuluttajaliitto, jonka olettaisi kannattavan alkoholin kotiinkuljetusta ja kuluttajan helpompaa saatavuutta. Suurin osa kuultavista suhtautui hallituksen esitykseen erittäin kriittisesti ja katsoi, että esityksellä lisätään alkoholin saatavuutta, mikä lisää haittoja, kuten alkoholiriippuvuutta ja väkivaltaa, sekä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Näiden osalta tätä on parannettu merkittävästi.

Toinen näkökulma: reilun kilpailun näkökulma. Istun talousvaliokunnassa, ja tämä ensimmäinen esitys olisi johtanut suomalaisten yritysten syrjintään — en voi käsittää — suomalaisten yritysten syrjintään. Näillä termeillä sitä kuvattiin kuulemisessa, jossa olen itse istunut. Alkuperäinen esitys olisi mahdollistanut räikeän kilpailuvääristymän ulkomaisten ja kotimaisten toimijoiden välillä. Ulkomailta voi tilata viinaa kotiin ja kotimaan ravintolasta ei edes viinipulloa. Ulkomaisten yritysten etämyynnin sitominen vähittäismyynnin ylärajaan on vähintään, mitä pitää tehdä. Myös valvonnan tulisi koskea tasapuolisesti sekä kotimaisia että ulkomaisia toimijoita, ja ulkomaisille ei ollut vastaavaa valvontaa kuin kotimaisille. Tämän osalta tuli merkittäviä parannuksia, ja pidän niitä kriittisinä.

Kolmas on sitten tämä wolttausnäkökulma. [Mauri Peltokankaan välihuuto — Vilhelm Junnilan välihuuto] Nimittäin lainsäädännön ei tule mahdollistaa niin sanottuja alkoholin pikatilauksia, ja sen osalta tähän on tehty nyt tämmöinen vuorokauden palomuuuri. Suomessa on paljon esimerkkejä lähisuuhdeväkivallasta, joka pahenee, jos alkoholia saa nopeasti kotiovelle kesken juomistilanteen.

Erityisen huolestuttava on hallituksen esitys väkevien alkoholijuomien markkinoinnin laajentamisesta verkossa ja suoratoistopalveluissa. Se on tässä korjattu. Asiantuntijoiden arvio on myös selvä. Markkinoinnin lisääminen lisää alkoholinkäyttöä, ja erityisesti olen huolissani nuorista ja heidän käytöstään, kun he seuraavat vaikuttajamarkkinointia.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka suomalaisten alkoholinkäyttö on vuosikymmenten saatossa vähentynyt, ei se poista sitä tosiasiaa, että alkoholi on edelleen yksi merkittävim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

mistä terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Sen takia alkoholiin liittyvä lainsäädäntö pitää aina käsitellä huolella.

Ennen kaikkea ongelmakäyttö ja viinan tilaaminen kotiovelle on ongelmallista lapsille, ja siksi alkoholilainsäädäntöä tulisi aina arvioida lasten paras edellä. Perheissä vanhemman käyttö aiheuttaa myös lapsen arkeen muutoksia. Yksikään lapsi tässä maassa ei ansaitse lasista lapsuutta. Tämän eteen toivoisin, että hallitus palaisi vielä tarkastelemaan erityisesti hyvinvointialueiden leikkauksia, joiden kautta erityisesti lasten päihderiippuvaisten vanhempien tuomiin huoliin puuttuminen on heikentynyt.

Lisäksi on tärkeää, että valiokunta on esittänyt vahvan sähköisen tunnistautumisen käytön ottoa verkko-ostoissa sekä velvollisuutta tarkistaa vastaanottajan ikä luovutuksen yhteydessä. Näitä ei ministerin pohjassa ikävä kyllä ollut.

Arvoisa puhemies! Kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että löytyy rohkeutta muuttaa pohjaa. Valiokunta on perusteellisesti esittänyt muutoksia, joilla etämyynti rajataan samoihin alkoholijuomiin, joita kotimaiset vähittäismyyjät voivat toimittaa. Tämä on tärkeää sekä kansanterveyden että yritysten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. On vaikea perustella tilannetta, jossa ulkomaiset toimijat voisivat myydä suomalaisille vahvempia alkoholijuomia etämyynnillä samalla, kun kotimaiset yritykset olisivat rajoitusten alla.

Sitten palaan tähän talousvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Junnilan puheenvuoroon, jossa hän sanoi, että eurooppaoikeuden tulkinta on yksimielinen. Olen itsekkin istunut talousvaliokunnassa. On totta, että talousvaliokunnan lausunnossa on todettu, että talousvaliokunnan osalta eurooppaoikeuden näkemys oli yksimielinen, mutta kun siirryin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan käsittelemään tätä lakia, niin voin todeta, että sen jälkeen se ei enää ollut yksimielinen. [Vilhelm Junnila: Mistä se johtuu?] Se näyttää siltä, että vain muutamien eurooppaoikeuden tulkitsijan perusteella me emme voi vielä todeta tätä selkeäksi. Sen osalta totean omalta osaltani, että mielestäni talousvaliokunnan lausunnossa on virheellinen ilmaisu, ja jos voisin sitä korjata, niin puuttuisin siihen nyt viisaammilla aivoilla.

Muutoksia tarvitaan myös harmaan talouden torjuntaan, kuten valiokuntakin totesi. Tullin verovälttelyarvio alkoholin kohdalla on noin 100 miljoonaa euroa. Se johtuu siis siitä, että Tulli ei saa tehdä pistokokeita EU:n sisämarkkinoiden osalta kolmansista maista tuleville tuotteille. Siksi valvonta on tehotonta, eikä hallitus esittänyt siihen parannusta. Onneksi kuitenkin tämä valiokunnan pohja esittää. — Lämmin kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

19.33 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä paikalta pidetty puheenvuoro on ehkä enemmän matematiikkaa kuin alkoholipolitiikkaa.

Siinä todella laajassa kuulemisessa, joka sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tehtiin ja joka tuoreimpien lukujen osalta täydentyi tänään esimerkiksi edustaja Valtolan puheenvuorossa ja edustaja Bergin puheenvuorossa, on kyllä käynyt mielenkiintoisella tavalla ilmi, mikä taitaa olla se todellinen alkoholin käytön määrä Suomessa tällä hetkellä. Me saimme asiantuntijakuulemisesta tiedon, että meillä Suomessa tilastoitu alkoholimyynti oli noin 500 miljoonaa litraa, se kattaa siis vähittäiskaupan, Alkon ja ravintolat. Kun se sitten muutetaan — siinähan oluen painoarvo on varsin suuri — absoluuttiseksi alkoholiksi, niin se on 35 miljoonaa litraa. Yleensä on tapana tehdä tilastot niin, että me katsomme, paljonko se on sitten per yli 15-vuotias asukas, joita Suomessa on 4,2 miljoonaa, ja tuosta tulee tällä het-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

kellä, nykyisten lukujen valossa, noin kahdeksan litraa per yli 15-vuotias asukas, eli sekin on suurempi kuin tässä on vielä joku aika sitten oletettu.

En käy samalla tarkkuudella läpi sitä matkustajamyyntiä, josta vastaavat luvut, eli siis kokonaisymyynti litroina, on olemassa, mutta se muutettuna absoluuttiseksi ja se jaettuna 4,2 miljoonalla suomalaisella eli yli 15-vuotiaalla väestöllä saadaan käytännössä noin 2,5 litraa per jokainen suomalainen absoluuttiseksi alkoholiksi muutettuna. Ja nyt se uusien tietojen sijaan tästä verkkomyynnistä ei olekaan se meille asiantuntijakuulemisessa kerrottu 46 miljoonaa litraa vaan jo yli 60 miljoonaa litraa. Siinä sitten tietysti painottuvat myös tietyt prosentiosuudet, ja siitä tulee toinen 2,5 litraa absoluuttista alkoholia per yli 15-vuotias asukas.

Tästä saan yhteensä 8 plus 2,5 plus 2,5 eli 13 litraa absoluuttista alkoholia per yli 15-vuotias suomalainen. Ja kun tästä kulutuksesta kymmenen prosenttia siitä yli 15-vuotiaasta väestöstä käyttää puolet, niin kuulkaa, siitä tulee 60 litraa absoluuttista alkoholia vuodessa per se kymmenen prosentin osuus, joka on se suurkuluttajien osuus. Se on yli litra viikossa absoluuttista alkoholia. Ja kun puolen litran Kossu-pullossa, joka on 40-prosenttista, on 200 millilitraa alkoholia, niin käytännössä se tarkoittaa yli viittä Koskenkorva-pulloa viikossa. Se on aivan järkyttävä summa.

Eli tässä nyt lähinnä alkoholipoliittista matematiikkaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Valtola.

19.36 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä laissa on kaksi kohtaa, joiden muutoksia käsitellään, eli tämä alkoholin kotiinkuljetus ja sitten tämä valtava etämyynti-kokonaisuus, jonka kuljetusmääriä me tällä hetkellä arvailemme.

Jos mennään tähän kotiinkuljetukseen, niin siinä hallituksen esitys oli jo alkuperäisessä muodossaan varsin vastuullinen. Siinä on tietyt aikarajat, milloin alkoholia saa kotiinkuljettaa, 9:n ja 21:n välillä. Kuljetuksesta huolehtivilla työntekijöillä on oltava tähän koulutus ja siitä oleva lupa. Heidän pitää vastalauseenkin muutosesityksen mukaan kysyä aina ikä, kun luovuttavat tämän alkoholin ostajalle kotiinkuljetuksen päätteeksi, vaikka tämä... [Krista Kiuru: Ei tarvitse kysyä hallituksen mukaan aina! Sen takia se muutettiin!] — Niin kuin sanoin, vastalauseessakin tämä on muutettuna, ja vaikka tämä henkilö olisi 60-vuotias mies, niin se ikä on sieltä kysyttävä.

Tämä 24 tunnin rajoitus näihin kotiinkuljetuksiin tuntuu hieman ylimitoitetuilta. Jos me mietitään kotiinkuljetusta, niin meillä on Mikkelissä yksi Suomen parhaita pitserioita, ja siellä on myös olutta myynnissä, ja jos haluaisin tulevan lainsäädännön mukaan tilata sieltä pitsan ja ehkä jos ottaisin siihen mukaan oluen — yleensä tilaan kyllä light-colaa — niin pitsan saisin perjantai-iltana työviikon päätteeksi ja olut tulisi sitten lauantai-iltana perässä. [Krista Kiuru: Ei, olut ei tule! Sen voi ostaa sitten samassa!] En tiedä, mikä järki tässä valiokunnan tämänhetkisessä esityksessä on.

Sitten jos mennään tähän etämyyntiin eli hypätään nyt siihen toiseen isoon kokonaisuuteen, niin täällä on paljon keskusteltu näistä promillerajoista, ja on hyvä tiedostaa, että hallitus jo valmisteluvaiheessa arvioi sitä, pystytäänkö etämyynnin prosenttirajoja rajaamaan siihen 5,5:een/8:aan. Arvioitiin, että se ei ole EU:n perussopimukseen perustuvaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta yhtä hyvin toteuttava kuin tämä 80 prosentin raja. Meillä kävi valiokunnassa mielestäni kolme EU-oikeuden asiantuntijaa, joista kaksi oli selkeästi sitä mieltä, että tämä rajoitus alhaisempiin prosenttirajoihin ei ole mahdollista. Yksi asiantun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

tija totesi, että EU-oikeuden arviossa oli yksi näkemys, jonka mukaan Suomella on olemassa kapea mutta kenties mahdollinen säätelypolku etämyynnin rajoittamiseksi 5,5/8,0 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin. Siinä on kuitenkin todella paljon ehtoja Alkon toimintaan liittyen, eli tämä Alkon kotiinkuljetus pitäisi säätää samalle tasolle. Toiseksi pitäisi ottaa huomioon tämä korkeimman oikeuden päätös, johon edustaja Junnilakin täällä viittasi. Eli käytännössä etäostot pitäisi siinä tilanteessa sallia 80 prosenttiin saakka, eli niitä ei voisi kiertää. Kolmanneksi, säätely pitäisi pystyä perustelevaan SEUT 36:n valossa. Eli kylähän tämä valiokunnan mietinnössä esittämä vaihtoehto, että se etämyynti rajattaisiin siihen 5,5:een/8,0:aan, on EU-oikeudellisesti hyvin kevyellä pohjalla. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhelistaan. Edustaja Malm.

19.41 **Niina Malm sd:** Rouva puhemies! Pakko vielä muutama minuutti käyttää aikaa tähän kuriirin tehtävään, jos he tulevaisuudessa tätä alkoholia voivat sitten kotiovelle tuoda. Käytännössä tälläkään hetkellä nämä kuljettajat eivät välttämättä työskentele edes työsuhteessa, ja jos siellä ovella on sitten vastassa jo valmiiksi humalainen tai alaikäinen aggressiivinen ihminen, niin heillä ei ole mitään turvaa siinä vaiheessa. Heillä ei ole mitään mahdollisuutta, ei edes työsuhteen tuomaa mahdollisuutta, kun esimerkiksi kaupassa myyjillä sentään on toivottavasti olemassa tällainen kollektiivinen turva muista työntekijöistä. Heillä ei sitä ole. Ja kun tässä nyt niin korostetaan sitä, että valvotaan ja annetaan tukea valvontaan, niin kuinka ihmeessä nämä kuriirit voivat luottaa siihen, että heidän työtään valvotaan ja heitä tuetaan tässä työssä, jossa heidän täytyy nämä ratkaisut tehdä, myyvätkö he sitä alkoholia siinä ovella vai eivät.

No, kun tätä ajatusketjua jatkaa, niin samaan aikaan hallitus on päämäärätietoisesti vaikeuttanut kaikin mahdollisin tavoin ammattiliittoja ja ammattiliittoon kuulumista, mikä tarkoittaa siis sitä, että näillä kuriireilla ei välttämättä ole myöskään mahdollisuutta saada sitä ammattiliiton tuomaa suojaa. Kun valvontaa pitäisi pystyä suorittamaan vaikkapa sitten sieltä Lupa- ja valvontaviraston kautta, niin hallitus onkin, kappas kummaa, leikannut hallinnollisilla kuluilla ja säästöillä myös tästä toiminnasta. Eli kuka ihmeessä sitten auttaa näitä kuriireja näissä ongelmatilanteissa, jos niitä tulee, kun työsuhdetta ei ole ja kukaan ei myöskään valvo?

No, sitten täällä nousi esiin myös tämä Tullin ja tullihenkilöstön valvonnan lisääminen. Meillä taitaa tälläkin hetkellä olla Tullissa yt-neuvottelut päällä, ja täällä sitten kauniita sanoja puhutaan siitä, kuinka Tullille annetaan lisäresursseja siihen, että voidaan valvoa näitä alkoholilähetyksiä vaikka ulkomailta. Tämä on kuin hölmöläisen takin tai peiton jatkoa: [Mauri Peltokankaan välihuuto] yksi päätös kumoaa toisen päätöksen. — Kyllä varmasti edustaja Peltokangas tietää aivan täysin tasan tarkkaan, kuinka ongelmallinen tämä tilanne on, mutta te ette vain sitä halua ääneen tässä myöntää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

19.44 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Siirryn sitten äskeisestä puheenvuorosta eli notifikaation käsittelystä itse näiden EU-oikeudellisten esitysten käsittelyyn.

Todellakin valiokunta esittää etämyynnin rajoittamista koskemaan alkoholijuomia, joiden toimitus on mahdollista kotimaan vähittäismyynnistä — enintään siis 5,5/8 tilavuus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

prosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Tämä muutos sinne 17 b §:n 1 momenttiin tehtiin siksi, että valiokunnan kuulemisissa, toisin kuin täällä aikaisemmat hallituspuolueiden puheenjohtajat ovat väittäneet, on todettu, kuten sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa mietintönsä sivulla 11 seuraavasti: ”Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa EU-oikeuden arvioissa tuotiin kuitenkin esille myös näkemys, jonka mukaan Suomessa on olemassa kapea mutta kenties mahdollinen sääntelypolku etämyynnin rajoittamiseksi 5,5/8 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin. Kyseisen arvion mukaan etämyynnin rajoittamista monopolin eli alkoholiyhtiö Alko Oy:n alaisten tuotteiden osalta tulee arvioida SEUT 34 ja 36 artikloiden perusteella, jolloin rajoittamisen tulee täyttää 36 artiklassa asetetut edellytykset. Rajoitustoimenpiteen perusteltavuudessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota toimenpiteen syrjimättömyyteen, välttämättömyyteen, soveltavuuteen ja oikeasuhtaisuuteen. Jos etämyynti rajoitettaisiin 5,5/8 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin, sääntelyn edellytyksenä on, ettei Alko Oy:lle voisi sallia väkevien alkoholijuomien kotiinkuljetusta, joka ulkomaalaisilta etämyyjiltä kiellettäisiin. Toiseksi korkeimman oikeuden ratkaisussa, korkein oikeus 2025:71, sallitun transaktion kaltaisia järjestelyitä, joissa myyjä ei ole myynyt alkoholijuomia Suomessa tai tuonut niitä Suomeen, ei voisi kieltää — siis etäosto. Kolmanneksi sääntely pitäisi pystyä perustelemaan SEUT 36:n valossa.” Näin ollen valiokunta perustelee mietinnössään, toisin kuin tässä väitetään, nimenomaan mahdollisuutta toimia esitetyllä tavalla niin kansanterveydellisestä näkökulmasta kuin alkoholihaittojenkin näkökulmasta. Sitä perustellaan myös Alkon monopoliasemaa suojelevana toimenpiteenä kevyimpien alkoholijuomien vähittäismyynnin osalta, eikä etämyynnillä mahdollisteta alkoholiyhtiön kanssa kilpailevaa myyntikanavaa väkevämpien alkoholijuomien osalta. Palaan tähän vielä kohta.

Totean valiokunnan käyttämistä perusteluista: ”Kotimaisia vähittäismyyjiä ja ulkomaalaisia etämyyjiä halutaan kohdella lainsäädännöllisesti samalla tavalla. Siten valiokunta pitää välttämättömänä tarkentaa ehdotettua sääntelyä siten, että alkoholijuomien etämyynti rinnastetaan kotimaisten vähittäismyyjien vähittäismyyntiin, joka on poikkeus Alkon monopolin koskevaan sääntelyyn, sekä siten, että kotimaisia vähittäismyyjiä ja ulkomaalaisia etämyyjiä kohdellaan lainsäädännöllisesti samalla tavalla alkoholijuomien toimitusten osalta.” Valiokunta myös toteaa: ”Etämyynti rajoitetaan koskemaan vain sellaisia alkoholijuomia, joiden toimitus on esityksen mukaan mahdollista kotimaan vähittäismyynnistä eli käymisteitse valmistettuja enintään 8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Edellä mainituin perustein sekä valiokunnan saaman EU-oikeudellisen arvion perusteella valiokunta ehdottaa, että myös alkoholijuomien toimitus Alkosta ostajalle rajataan koskemaan vain edellä todettuja enintään 5,5/8 prosentin vahvuisia alkoholijuomia.” Tämäkin muuten on ero tähän edustaja Valtolan esittämään äskeiseen kohtaan, jossa vastalauseessa olisi mahdollista toimittaa 80 prosenttiin asti.

”Valiokunta korostaa, että SEUT 36 artiklan mukaan määrällisten rajoitusten kielto ei estä sellaista tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalien, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi.” Ihmisten terveyden ja hengen suojaaminen on näiden sopimuksessa esiintyvien asioiden näkökulmasta niistä suojelluista oikeushyvistä ja intresseistä, joita siellä punnitaan, kaikkein tärkeimpiä. Nyt ollaankin siinä tilanteessa, että tässä salissa juuri on kuultu, sekä talousvaliokunnan puheenjohtajan että hallituspuolueiden vastalauseeseen esittäjän toimesta, että mitään muita näkökulmia ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

esitetty kuin se, että on vain pakko sallia etämyynnillä 80 prosentin alkoholien tulo Suomeen.

Nyt tämä on mielenkiintoinen juttu, sillä jos moni kysyy, miksi eduskunnassa on mietitty, voidaanko tuoda notifiomaton esitys eduskuntaan, niin totta kai hallituspuolueiden pitää päästä tänne myöskin notifiomattomia esityksiä, vaikka siitä on pitkä historian haava, että näin ei ole koskaan tapahtunut. Te joudutte sen tekemään siksi, että jos tästä notifiotaisiin tämä valiokunnan mietintö, voisi käydä niin, että 8 prosentin vähittäismyyntiraja voisi tulla käytäntöön ja siten myöskin EU:n linjaksi.

Viime kaudella, kun olin asiasta vastaava ministeri, jouduimme käymään myöskin EU:n kanssa hyvin vaikeita neuvotteluita tässä asiassa. Se kaikki aineisto pimitettiin tämän valmisteluvaiheessa, ja lopulta valiokunta sitten julkaisi tämän materiaalin. Sen jälkeen hallituspuolueiden isoin ja tärkein tehtävä on ollut sanoa, että kaikella sillä työllä, mikä siinä prosessissa tehtiin, ei ole mitään merkitystä eikä niillä keskusteluilla ole mitään merkitystä. Meille on syntynyt semmoinen käsitys, että kun on juuri tämä kapea ikkuna, joka tässä on, niin Suomen intressinä on varmistaa, että sellainen kapea ikkuna myös käytetään, mutta täällä vastaehdotus on se, ettei Suomi edes varmista, olisiko tämä mahdollista. Sellainen piittaamattomuus kansanedustajien taholta kertoo siitä, että on kysymys jostain muusta kuin Suomen agendasta.

Minun mielestäni kansantaloudellisesti meidän täytyy miettiä myös sitä, että nämä verotulot saavutetaan niillä kahdella muulla esityksellä, joita itse asiassa talousvaliokunta sekä valtiovarainvaliokunta esittivät tuossa aikaisemmin lausunnoissaan. Nämä kaksi muuta seikkaa, jotka tässä jäisivät tekemättä, liittyvät siihen, että etämyyjälle ei tulisi rekisteröintivelvollisuutta ja käytännössä alkoholijuoman toimittaja saisi luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle näitä tuotteita ilman, että olisi tarkastettu, onko verot maksettu. Täytyy sanoa, että siis hallituspuolueet esittävät kaikkien näiden leikkausten jälkeen, että olisi täysin oikeutettua käytännössä se, että alkoholijuomia luovutettaisiin etämyynnin ja kotiinkuljetuksen ketjussa niin että [Puhemies koputtaa] ei edes tarkistettaisi, onko verot maksettu, ja te esitätte sellaista vaihtoehtoa, että tämä olisi kansantaloudellisesti järkevä toimintatapa. [Puhemies koputtaa] On aikoja ja paikkoja ja elämää nähty, mutta tällaista ei olla vielä nähty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

19.52 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Valiokunta joutui käsittelemään tämän lakiesityksen käsittelyn yhteydessä tosiaan perusteellisesti myös esityksen EU-oikeudellisia kysymyksiä, joihin myös edustajat Junnila, Kemppe, Valtola ja Kiuru äsken puheenvuoroissaan viittasivat. Pidimme sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistössä EU-asiantuntijoiden kuulemisten perusteella selvänä, että kansanterveydellisistä syistä etämyynnille voidaan asettaa Suomessa rajoituksia. Tämä kanta perustuu siihen, että kansallisia alkoholimonopoleja kohdellaan EU-oikeudessa erityisasemassa, ja niiden ylläpitäminen on mahdollista silloin, kun tavoitteena on kansanterveyden suojeleminen.

Kuten edustaja Valtola äsken puheenvuorossaan hyvin avasi, niin etäostoja ei kuitenkaan voida kieltää EU-maissa. Ongelmallista onkin, että Tullin perusteella lähes kaikki tällä hetkellä ulkomailta tilattu alkoholi tilataan juuri etäostoina. Kun etäostoina tilataan alkoholia, niin tilaajalla on velvollisuus maksaa itse alkoholipakkausverot sekä järjestää myös mahdollinen kuljetus näille alkoholijuomille. Mutta kuten useammasta puheenvuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

rosta tänäänkin on käynyt ilmi ja mitä Tulli ja verottaja ovat asiantuntijalausunnoissaan tuoneet esille, niin 98 prosenttia näistä tilaajista tällä hetkellä jättää nämä verot maksamatta, ja Suomi siis menettää verotuloja lähes 300 miljoonaa euroa vuodessa tällä hetkellä. Kuten edellisessä puheenvuorossa toin esille, niin se määrä, mitä tällä hetkellä tilataan ulkomailta alkoholia, vastaa Alkon vuosittaista myyntiä. Eli saman verran tilataan ulkomailta tällä hetkellä alkoholia, ja siitä jätetään verot maksamatta. Kysyn vielä kerran: onko meillä tähän varaa, 300 miljoonaa euroa? [Krista Kiuru: Ei ainakaan talousvaliokunnan mukaan ole!] Luulisi, että kelpaisi Suomelle tässä taloudellisessa tilanteessa.

No, on ilmeistä, että hallituksen alkuperäisen mallin mukainen laaja etämyynti olisi heikentänyt Alkon asemaa monopolina ja luonut sille kilpailevia myyntikanavia tavalla, joka olisi voinut murentaa monopolijärjestelmän perusteita. Tosin olen tällä hetkellä joka tapauksessa huolissani Alkon monopolista tulevaisuudessa, vaikka hallitusohjelmaan on kirjattu, että Alkon monopolia ei lähdetä murtamaan lainsäädännön myötä.

Samalla valiokunta tosiaan myös totesi, että esitys tulee notifioida Euroopan komissiolle asianmukaisesti, valiokunnan tekemät muutokset kun ovat niin merkittäviä, että notifiointin tarve on arvioitava huolellisesti. Kyse ei ole tosiaan teknisestä yksityiskohdasta vaan sääntelyn oikeudellisesta kestävydestä. Jos tätä notifiointia ei tehdä asianmukaisesti, niin vaarana oikeasti on, että lainsäädäntö jää käytännössä soveltamiskelvottomaksi, vaikka eduskunta sen hyväksyisi tässä mahdollisesti vielä ennen kesätaukoa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistö onneksi onnistui korjaamaan hallituksen esityksen vakavimpia puutteita. Valiokunta tosiaan lisäsi esitykseen välttämättömiä suojakaiteita, joilla nyt pyritään hillitsemään alkoholihaittoja, turvaamaan verotulojen kerääminen Suomeen, vahvistamaan ikärajavaltontaa sekä varmistamaan sääntelyn oikeudellinen kestävyys. Alkoholilain tarkoitus kun ei ole maksimoida alkoholin saatavuutta tai kasvattaa verkkokauppojen markkinoita, ja kuten edustaja Lindén hyvin toi puheenvuorossaan esille, niin onko alkoholin saatavuus Suomessa ollut joskus ongelma? Minusta ei ole. Alkoholilain tarkoitus on ehkäistä haittoja, suojella terveyttä sekä turvata erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointi. Siksi toivon, että eduskunta hyväksyy valiokunnan tekemät muutokset ja että myös hallituspuolueet sitoutuvat niiden taakse. Näin voimme rakentaa lainsäädännöstä kokonaisuuden, joka on sekä kansanterveydellisesti, taloudellisesti että oikeudellisesti kestävämpi ja joka suojaa paremmin ihmisten hyvinvointia sekä yhteiskunnan turvallisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Junnila.

19.57 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! On oikaisujen aika. Keskustelussa, ja vähän muuallakin, on nimittäin tehty väitteitä, jotka eivät sellaisenaan ihan pidä paikkaansa. Jälkeeni edustaja Lindén itse asiassa pitää puheenvuoron, niin aloitankin teistä. Nimittäin kirjoititte sosiaalisessa mediassa tänään, että perussuomalaiset, kokoomus ja RKP aikovat enemmistöllään poistaa ikätarkistuksen, kun alkoholia luovutettaisiin kotiinkuljetuksen yhteydessä. Tämä väite ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa, kuten vastalauseestakin käy ilmi. Nimittäin perussuomalaiset, kokoomus ja RKP nimenomaan haluavat, että iän tarkistus on pakollinen, kun alkoholia luovutetaan kotiinkuljetuksen yhteydessä. Tämä on aivan selkeää, ja toivon, että tekin tämän korjaatte.

Sitten täällä oli myös edustaja Lohikoskella erikoisia väitteitä. Aloitetaan tästä tilapäisestä enemmistöstä. Tilapäisellä enemmistöllä siis tarkoitetaan tilannetta, jossa normaalis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

ti vähemmistössä olevat poliittiset ryhmät tai toimijat saavat tilapäisesti enemmistön päätöksenteossa. Juuri näin kävi sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa, kun oppositioyhtymät saivat yhden äänen enemmistön yhdessä valiokunnassa yhden hallituspuolueen edustajan turvin. Kaikki tietävät, että muutoin tässä asiassa ja muissa yhteyksissä hallituksella on enemmistö. [Bella Forsgrén: Se ei ole tilapäinen!]

Edustaja Lohikoski teki myös erikoisia väitteitä ja panetteluja eduskunnan puhemiesin suuntaan. Tänään oli eduskunnan puhemiesneuvoston kokous kello 15.30. Siinä kokouksessa päätettiin tämän päivän päiväjärjestyksestä, mukaan lukien tästä kyseisestä käsiteltävästä asiasta. Edustaja Kiuru ei ollut tuossa kokouksessa, mutta esimerkiksi edustaja Haatainen oli. Tuliko vastaesityksiä? Ei tullut. Mutta edustaja Lohikoskelle haluaisin todeta, että teidän ryhmänne tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja oli paikalla tässä kokouksessa. Tuliko vastaesitystä? Ei tullut. Puhemiesneuvoston päätös oli yksimielinen, [Krista Kiuru: Ei ollut!] juuri näin.

Sitten menemme edustaja Lylyn väitteisiin tästä notifiointi-ongelmasta. Tässä asiassa... [Krista Kiurun välihuuto — Mauri Peltokankaan välihuuto] — Saisinko... Arvoisa puhemies, täällä on aikamoista möykkää ja huutelua. — Edustaja Lyly on oikeassa siinä, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnössä on oikeasti notifiointi-ongelma. Te olette oikeassa. Jos aikaisemmin näitä oli oikaistava, niin te olette tässä oikeassa.

Edustaja Kemppi myös viittasi EU-oikeudellisiin ongelmiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnön osalta. Sekin pitää paikkansa, mutta tähän on aivan yksinkertainen ja helppo ratkaisu. Edustaja Valtolan esitys nimittäin. Otetaan käsittelyn pohjaksi vastalause, jossa näitä ongelmia ei ole. Sen suhteenhan ei ole notifiointi-ongelmaa. Jos notifiointi EU:n suhteen on ongelma sosiaalidemokraateille, keskustalle, kelle tahansa, niin kyllä minä kehotan, että tukekaa edustaja Valtolan tekemää esitystä, jossa tällaisia ongelmia ei ole. [Aki Lindén: Sehän on ihan eri esitys sisällöltään! — Krista Kiuru: Vastauspuheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.01 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aloitan vastaamalla edustaja Junnilan äskeiseen puheenvuoroon. Minulla on tässä käsissäni kokoomuksen, perussuomalaisen ja ruotsalaisten vastalause tähän, ja 35 a §:ssä, jonka otsikko on ”Alkoholijuomien toimitus”, te esitätte poistettavaksi siitä seuraavat kuusi riviä, joiden sisältö on seuraava:

”Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa vastaanottajan ikä 40 §:n 4 momentissa tarkoitettua asiakirjasta. Vastaanottajan ikä ja alkoholijuoman luovutusaika on kirjattava luvanhaltijan rekisteriin. Tiedot on säilytettävä luvanhaltijan rekisterissä kahden vuoden ajan tarkastuksen suorittamisesta, minkä jälkeen ne on poistettava. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyy todistamasta ikänsä. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä.” — Tämän te esitätte poistettavaksi tästä mietinnöstä, joka enemmistö päätöksellä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa hyväksyttiin.

No, varsinaisesti puheenvuorossa olin ajatellut käsitellä kolmea asiaa lyhyesti.

Me tiukensimme siellä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa sitä luetteloa, jossa on lueteltu, mihin eri paikkoihin alkoholia ei voi toimittaa. Siitähän on olemassa hallituksen pohjaesityksessä tietynlainen luettelo. Myös hallituspuolueiden vastalauseessa esitettiin tiettyä lisäystä siihen varsinkin koulujen osalta, ja sitten siellä on vielä tarkempi luettelo StV:n

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

enemmistön tekemässä mietinnössä. Mutta totesin siellä valiokunnan keskustelussa, että tämä tulee olemaan loppuun asti vaikea asia. Tuskin kukaan pystyy kirjoittamaan samoista pykälää, johon on täydellisesti kirjoitettu kaikki ne paikat, joihin ei saisi tai ei olisi suotavaa toimittaa ja jotka laissa kiellettäisiin. Olen itse miettinyt esimerkiksi tilannetta, että on jotkut festivaalit jossakin, jotka tapahtuvat tosiaan siis rajatulla, aidatulla alueella. Entäpä jos joku innokas nuorisojoukko haluaa kuunnella sitä musiikkia hieman festivaali-alueen ulkopuolella, verkkoaidan läpihän sitä hyvin kuulee, ja he tilaavat sinne sitten etämyyntinä alkoholia? Sitä ei ole tässä erikseen kiellettyä. Tällaisia paikkoja voi omassa mielikuvituksessaan merkittävästikin keksiä lisää.

Toinen asia, josta kerroin jo aiemmassa puheenvuorossani, oli minulle havainto, josta järkytyin aika lailla. Se on tämä todella laajasti sallittu markkinointi verkossa väkevienkin alkoholijuomien suhteen.

Kolmantena asiana mainitsen tässä, että kyllä kannattaisi ottaa vakavasti Alkon lausunto ja siihen liittyvä lakiasiantuimisto Boreniuksen lausunto, jossa todetaan, että hallituksen alkuperäinen esitys — ja siis vastalauseen mukainen esitys — uhkaa Alkon monopoliasemaa, mikä on ristiriidassa myös hallitusohjelman oman kirjauksen kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

20.04 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa puhemies! Minä ajattelen, että tämän lakiesityksen keskeisin haaste ja ongelma on se maailmantila, missä me eletään. Samaan aikaan, kun hallitus vapauttaa alkoholia monella eri lainsäädännöllä — tämä ei tosiaan ole ensimmäinen, vaan on ollut useita lakiesityksiä, joilla vapautetaan alkoholipolitiikkaa — tehdään tosi vahvaa politiikkaa, jossa leikataan sosiaaliturvasta, sosiaali- ja terveystalouksista — hyvinvointialueiden tilanne on heikentynyt merkittävästi — ja myös sotejärjestöiltä. Nämä kaikki yhdessä tulevat johtamaan siihen, että juuri näihin haittoihin ei pystytä puuttumaan riittävällä tavalla. Meillä on jo tällä hetkellä tosi monella hyvinvointialueella se tilanne, että ihmiset hakeutuvat avun piiriin päihde- tai mielenterveyskysymyksissä, usein ne saattavat myös limittyä keskenään, mutta hyvinvointialueilla ei ole riittävästi resursseja tuottaa niitä palveluita. Tämä tulee valitettavasti johtamaan surullisiin perhekohtaloihin ja siihen, että monen yksilön ongelma tulee vain pahentumaan entisestään.

Eli se, missä ajassa tällaista alkoholipolitiikan vapauttamista tehdään, on minun mielestäni erittäin ongelmallista. Minä kyllä uskon, että kaikki sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet, jotka siellä kuulivat kaikkien asiantuntijoiden lausunnot, tietävät tämän todellisuuden. Siellä asiantuntijalausunnoissa oli ihmisiä kertomassa juuri kansanterveyden näkökulmasta ja ei ollut ketään asiantuntijaa, joka olisi kannattanut tätä lakiesitystä. Tätä lakiesitystä ovat kannattaneet erityisesti kaupan liitot ja sellaiset tahot, jotka tulevat hyötymään tästä lakiesityksestä jollain tasolla, eli sellaiset tahot, jotka pystyvät tekemään enemmän rahaa. Tässä kysymys onkin, millä ehdoilla ja kenen selkärangasta sitä rahaa tullaan tulevaisuudessa sitten kerryttämään.

No, sitten minä olin toivonut tämän hallituksen esityksen osalta... Kuitenkin siinä käsittelyn aikana tuli tiedoksi aika ilmeisiä ongelmakohtia, mitkä olivat kyllä jaettuina. Yksi sellainen oli tämä verokertymän kokonaisuus. Sieltä useat asiantuntijat nostivat esille, että tällä hetkellä meille ei keräänny sitä verokokonaisuutta, joka valtion kassalle kuuluisi. Olen todella ihmeissäni, niin kuin täällä aikaisemmissakin puheenvuoroissa on nostettu esille, minkä takia tätä kokonaisuutta hallitus ei korjannut tuossa lakiesityksessä. Tätä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

asiaa käsittelevät myös valtiovarainvaliokunnan jaostot, ja sieltä tuli ihan samanlaista näkökulmaa, että tämä olisi pitänyt korjata.

No, sitten tämä toinen, mikä minun mielestäni oli sellainen, mitä olisi kanssa pitänyt vahvistaa ja missä nyt on vähän epäselvyyttä, onko hallitus sitä tekemässä vai ei, on tämä ikärajavaltvonta. Täällä osa sanoi, että ollaan osittain tekemässä niitä asiantuntijalausunnoissa nostettuja huomioita, mutta sitten taas edustaja Lindénin puheenvuorosta tuli sellainen kuva, että hallitus ei todellisuudessa kuitenkaan olisi palauttamassa niitä pykäläiä, joilla se sitten varmistettaisiin, mutta siihen varmasti saadaan myöhemmin tarkennusta. Mutta sen ikärajavaltvonnan kyllä pitää olla kunnossa, koska jos miettii sitä, että jos tulevaisuudessa Wolt-kuskit alkavat kuljettamaan meidän kotipihoillemme ties mihin elämäntilanteeseen alkoholia, niin kyllä siellä pitää nyt, hemmetti, edes ikäraja tarkistaa.

No, sitten täällä on ollut aikamoisia puheenvuoroja edustaja Junnilan toimesta. Täällä on väitetty, että sosiaali- ja terveysvaliokunta olisi käyttänyt tilapäistä enemmistöä. Kyllä minä olen vähän huolissani siitä, minkälainen osaaminen edustajalla nyt ylipäätänsä on, että mitä tarkoittaa tilapäinen enemmistö. Jos nyt tästä ollaan huolissaan, niin kannattaa kyllä käydä meidän valiokunnassa, koska siellä on ollut useasti viime viikoilla tilanne, missä me olemme odottaneet kiltteyttämme, että hallituspuolueet saavat rivinsä täysilukuisiksi, jotta pääsemme äänestämään. [Krista Kiuru: Eikä ole käytetty tilapäisiä enemmistöjä!] — Juuri näin, emme ole missään vaiheessa käyttäneet sitä. Päinvastoin meillä on saattanut olla kokous, missä me olemme odottaneet yli tunnin, että saadaan asiaa käsiteltyä eteenpäin johtuen siitä, että hallituspuolueilla ei ole ollut enemmistöä paikalla ja oppositiosta on ollut enemmän jäsenistöä. Tällaiset puheenvuorot, missä syytetään tällaisesta, ovat kyllä ihan hävyttömiä, ja tämä ei tietenkään pidä paikkaansa.

Sitten on pakko puuttua myös tähän edustaja Junnilan väitteeseen puhemiesneuvostosta. Kaikki, ketkä nyt puhemiesneuvoston toimintaa ymmärtävät, tietävät, että kyseinen asia ei kuulunut puhemiesneuvoston toimivaltuuteen, vaan se oli puhemiehen omassa päätösvallassa oleva asia, tuleeko tämä asia lähtökohtaisesti käsiteltyä tänään täällä. Elikkä ei siellä mitään äänestystä olisi voinutkaan edes tehdä, koska siinä ei ole koko puhemiesneuvostolla toimivaltaa.

No, viimeisenä minä haluan sanoa sen keskeisimmän kysymyksen, mikä minun mielestäni tällä hetkellä hallitukselta jää sanomatta. Hallituksella on tällä hetkellä hallitusohjelmassa lause, että monopoliasema säilytetään. Siellä on sanottu, että monopoliasema säilytetään, mutta sitten konkreettisesti hallituksella on useita lakiesityksiä, joilla murennetaan sitä monopoliasemaa. Nämä kaksi asiaa eivät voi olla yhtä aikaa totta. Minä ajattelenkin, että olisi rehellistä sanoa, jos tosiasiallisesti tavoite on poistaa meiltä alkoholin monopoliasema. Siitä voi olla poliittisia erimielisyyksiä, mutta sentään oltaisiin rehellisiä. Tällä hetkellä on tilanne, että hallitusohjelmassa sanotaan, että monopoliasema säilytetään, mutta tosiasiallisesti sitä murennetaan useilla lakiesityksillä.

No, minä itse kannatan monopolia johtuen siitä, että se on kuitenkin ollut lähtökohtaisesti toimiva ratkaisu kansanterveyden edistämisen näkökulmasta. Minä ajattelen, että jos suomalaisilta kysyy, kummalle puolelle on kallellaan, niin voi löytyä erilaisia mielipiteitä, mutta meidän poliitikkojen pitäisi pystyä käymään rehellisesti se keskustelu. Minusta on jotenkin todella härskiä ennen vaaleja olla kertomatta ollenkaan, että hallituspuolueilla on tällaista tavoitetilaa tosiasiallisesti romuttaa monopoliasema, mutta sitä ei sanota suoraan. Poliitikassa saa tehdä erilaisia suunnanmuutoksia, se kuuluu politiikkaan, mutta kyllä se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

pitäisi pystyä täällä rehellisesti sanomaan, jos on sellainen tavoiteteila, mikä on täysin selvä, että näin on, koska nyt on useilla esityksillä romutettu sitä Alkon asemaa.

Tähän haluankin päättää. Rehellisesti pitäisi pystyä nostamaan, jos on tosiasiallisesti jokin tavoitteita, mitä ei sanota ääneen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

20.11 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Äsken käsittelin tätä EU-oikeudellista arviota siitä, voitaisiinko katsoa, että valiokunnalla olisi oikeus ja mahdollisuus EU-oikeuden näkökulmasta tehdä päätös, että tämä alkoholin etätuonti rajattaisiin sinne vähittäismyynnin rajaan. Haluankin sanoa, että tämän näkemyksen kanssa ei olla täällä salissa ihan yksin. Nimitäin sosiaali- ja terveysvaliokunnalla oli vaikutusvaltainen lausunnonantaja, joka ihmetteli tätä samaa.

On jo paljon käyty keskustelua tässä illassa, mutta kukaan ei ole vielä huomannut nostaa esille sitä, mitä perustuslakivaliokunta sanoi. Perustuslakivaliokunta totesi lausuntonsa mukaan: ”Ehdotettu sääntely ei muodostu säätämisyjärjestykseen vaikuttavalla tavalla ongelmalliseksi perustuslain 6 §:n kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä sinänsä selvää kuitenkin on, että perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen ja myös elinkeinonvapauden kannalta perustellumpi olisi sellainen ratkaisu, jossa sekä etämyyntiä harjoittavia toimijoita että kotimaan vähittäismyyjiä kohdeltaisiin samoin.” Onhan tämä uskomattoman kova lausunto, jonka perustuslakivaliokunta antoi meille. Perustuslakivaliokunta totesi sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että olisi perustellumpi yhdenvertaisuussäännöksen mutta myös elinkeinonvapauden kannalta sellainen ratkaisu, että etämyyntiä harjoittavia toimijoita ja kotimaan vähittäismyyjiä kohdeltaisiin samoin. Tämä tarkoittaa samaa kuin se, minkä johtopäätöksen eduskunta veti jo Sipilän hallituskaudella, jolloin asiasta käytiin keskustelua.

Silloin vuonna 2017 on jo todettu lausuma eduskunnan yhteisenä kannanottona etämyynnin pykälistön muuttamiseen ja selkeyttämiseen liittyen. Tätä kantaa sosiaali- ja terveysvaliokunta myös lainaa omassa mietinnössään kappaleessa 15: ”Valiokunta pitää valitettavana, ettei esityksen valmistelussa ole otettu huomioon etämyyntiä koskevan sääntelyn osalta kaikilta osin eduskunnan vuonna 2017 hyväksymää lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää etämyyntiä koskevat säännökset ottaen huomioon unionin oikeuden vaatimukset sekä korkeimman oikeuden tulevan ratkaisun Visnapuu-tapauksessa. Lausuman mukaan sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevassa valmistelussa tulee EU-oikeudellisten reunaehtojen ohella ottaa huomioon erityisesti se, että etämyyntiä koskevat ratkaisut eivät saa vaarantaa laissa säädetyn vahvuusrajan ylittävien alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeuden säilyttämistä eivätkä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Valmistelussa tulee lausuman mukaan ottaa huomioon myös valmisteverojen sujuvalle perinnälle asetettavat vaatimukset.”

Siis tässä samaisessa salissa vuonna 2017, kun viimeksi käsiteltiin alkoholilakia, eduskunta yksimielisesti koko täällä valtavalla kansanedustajien joukolla, eri puolueita sisältävällä kokoonpanolla aivan yksimielisesti, päätyi siihen, että tämä EU-oikeudellinen ratkaisu siitä, missä kulkee etämyynnin raja, on tehtävä tämän lausuman mukaan. Tämä lausuma, jonka eduskunta on tehnyt, on tuorein kannanotto etämyynnin rajasta. Minä en voi ymmärtää, miksi ylipäätään tämä valmistelu epäonnistui näin pahasti, että eduskunnan yksi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

mielistä lausumaa ei otettu sosiaali- ja terveysministeriön ja sosiaali- ja terveysministerin johdolla tehdyssä valmistelussa lainkaan huomioon.

Tämä ensimmäinen osa ei toteudu, koska hallitus esitti toisin kuin eduskunta, että nämä yrittäjät asetetaan eriarvoiseen asemaan. Eduskunta edellytti vuoden 2017 etämyynnin selkeyttämisessä, että raja asetetaan vähittäismyyntirajaan ja ne yrittäjät tulevat samalle viivalle, ulkomailta saa toimittaa Suomeen alkoholia samalla rajoituksella kuin suomalaiset voivat tässä maassa toimia. On uskomatonta, että meidän hallituksemme valmistelu on ollut käytännössä näin piittaamatonta eduskunnan yksimielisestä lausunnosta.

Täytyy sanoa, että myös valiokunta pitää tätä valitettavana, ettei ”esityksen valmistelussa ole otettu huomioon etämyyntiä koskevan sääntelyn osalta kaikilta osin eduskunnan vuonna 2017 hyväksymää lausumaa”. Minä en muista, missä valiokunnan mietinnössä olisi näin suoraan sanottu, että näin käsittämättömän törkeällä tavalla tämä valmistelu tehtiin. Se on uskomatonta, että tähän hallituksessa pystyttiin.

No, nyt kun tätä toista osaa katsotaan tässä, niin eduskuntahan edellytti myöskin sitä, että valmistelussa tulee lausuman mukaan ottaa huomioon myös valmisteverojen sujuvalle perinnälle asetettavat vaatimukset. Myöskään tähän ei pystytty valmistelussa mutta ei pystytty myöskään hallituspuolueiden vastalauseessa tähän valiokunnan mietintöön. Hallituspuolueet lähtevät siitä, että tätä lausumaa, jonka eduskunta yksimielisesti esitti, ei toteuteta tässä yhteydessä lainkaan, ei hallituksen esityksessä mutta ei myöskään valiokuntakäsittelyn jälkeen hallituspuolueiden esityksessä. Onkin sanottava, että tämä on jälleen uskomaton arvovalinta. Nimittäin talousvaliokunta valiokuntamme mietinnön mukaisesti ”korostaa tarvetta selvittää myös erillisen, alkoholilainsäädäntöön perustuvan [Puhemies koputtaa] rekisteröintivelvollisuuden soveltuvuutta ja toimivuutta etämyynnistä ja etäostosta perittävien verojen maksun varmistamiseksi”. Myös valtiovarainvaliokunta linjasi asiasta, ja nyt näitä ei olla toteuttamassa.

Palaan tähän kokonaisuuteen kohta lisää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

20.19 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa Vahva ja välittävä Suomi [Krista Kiuru: No se ei kyllä osunut kohdalleen!] on selkeä kirjaus Alkon monopolin säilyttämisestä, ja tässä kirjauksessa me pysymme.

Täällä salissa oli myös keskustelua tähän vastalauseen ikärajaan liittyen, ja tuossa edustaja Lindénin kanssa kävimme tästä keskustelua. Totesimme yhdessä, että vastalauseen muutosehdotuksessa 4, eli 40 §:ssä Iän todistaminen, sanotaan, että alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja on velvollinen todistamaan ikänsä 1 momentissa tarkoitettulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittajalle. Eli hallituspuolueiden vastalauseissa tämä ikärajatarkastus on olemassa. [Meillä se on tiukempi siinä meidän versiossa!]

Naapurimaassamme Ruotsissa alkoholimonopoli on huomattavasti tiukempi kuin meidän kotimainen Alkon monopoli tällä hetkellä on. Ruotsi on kuitenkin päätenyt siihen ratkaisuun EU:n kanssa käymiensä neuvottelujen jälkeen, että Ruotsissa etämyynti on sallittu 80 prosenttiin saakka. Epäilisin, että jos se olisi mahdollista matalimmilla prosenteilla, Ruotsi olisi nämä kirjannut, kun Ruotsin alkoholipolitiikkaa seuraa. Tästä tietysti herää siten se kysymys, miksi edellinen hallitus ei selkeyttänyt tätä etämyynnin tilannetta nyt valiokunnan mietinnössä halutulle tasolle edellisen hallituskauden aikana. Miksi tämä on jätetty selkeyttämättä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

Nyt meillä on hallituksen esityksessä notifioitu etämyyntiä ja kotiinkuljetusta koskeva esitys, ja vastalauseessa esitämme siihen muutamia tarkentavia ja sen toimivuutta parantavia muutoksia. Toivottavasti tämä vastalause menestyy tässä salissa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

20.22 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Otin puheenvuoron tässä, kun edustaja Junnila otti esille tämän lainsäädännön menettelytavan puhemiesneuvostossa. Haluan vain todeta tässä nyt, että puhemies päättää aina, mitkä lait ja mietinnöt tänne saliin täysistuntoon tulevat. Siinä puhemiesneuvostolla ei ole minkäänlaista päätöksentekoroolia tai mahdollisuutta, ei siis toimivaltaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

20.22 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä illan aikana on tosi paljon puhuttu siitä, mitä itse asiassa valtiovarainvaliokunta sanoi. Valtiovarainvaliokunta korosti lausunnossaan verovalvonnan merkitystä ja piti tärkeänä riittävien resurssien varmistamista. Valtiovarainvaliokunta piti lisäksi tärkeänä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta lisää alkoholilakiin työkaluja, joilla voidaan osaltaan varmistaa, että etämyyjä huolehtii veronmaksu- ja muista velvoitteistaan sekä tehostaa myös verovalvontaa. Tältä osin valtiovarainvaliokunta nostaa esille etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuuden. Valtiovarainvaliokunta esittää ostajan tai myyjän verojen maksamista osoittavan tunnisteiden lisäämistä toimitettavaan alkoholierään ja alkoholierän toimittajalle velvoitetta tarkistaa tunnisteiden olemassaolo ennen kuljetukseen ottamista mahdolliset valmisteverodirektiivin mukaiset rajoitukset kuitenkin huomioon ottaen. Eikö ole uskomattoman hienolla tavalla tehty yksimielinen työ valtiovarainvaliokunnassa? Valtiovarainvaliokunta totesi sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että he esittävät tätä rekisteröintivelvoitetta ja myöskin tätä verotunnistetta, joka pitäisi sitten tämän erän toimituksessa tarkastaa.

Täällä kuitenkin on selvinnyt, että hallituspuolueet eivät esittäneet tätä omassa hallituksen esityksessään, eivätkä vielä tämän kierroksen jälkeen edes täällä salissa vastalauseessaan. On uskomatonta, että me ollaan tilanteessa, että me ei oteta vakavasti näitä sosiaali- ja terveysvaliokunnan esittämiä tietoja. Nimittäin sivulla 13 valiokunnan mietinnössä todetaan seuraavasti: ”Esityksen mukaan alkoholin etämyynnin suosio on perustunut Suomea huomattavasti halvempiin hintoihin, mikä puolestaan on perustunut pääosin siihen, ettei juomista makseta Suomen alkoholiveroa ja juomapakkausveroa, jotka niistä tulisi suorittaa.” Valtiovarainvaliokunnan lausunnon mukaan Verohallinto on arvioinut kyselytutkimukseen perustuvan vuosittaisen julkaisun pohjalta tätä tuontia niin, että vuonna 23 säännönmustaisen alkoholin etämyynnin osuus olisi ollut noin 98,4 prosenttia ja vuonna 24 noin 99 prosenttia. Siis ajatelkaa, valtiovarainvaliokunta nostaa esille sen, että etämyynti perustuu siis siihen, että 99 prosenttia suomalaisista vuonna 24 jätti verot maksamatta, ja tätä menettelyä hallituspuolueet nyt haluaisivat jatkaa ja pyytävät, että voitaisiin pelkästään lausumalla laittaa tästä huomio, kun täällä eduskunnassa on tänä iltana esittelyssä pykälät, joilla korjattaisiin tämä epäkohta. Ja nyt te haluatte jatkaa tätä porsaanreikää. Vuonna 24 käytännössä 99 prosenttia jätti veronsa maksamatta.

Teksti on karmaisevaa luettavaa myöskin muiden asioiden näkökulmasta. Nimittäin sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että jos edellä todettuun arvioon vuonna 24 maksamatta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

jääneistä alkoholiveroista, siis noin 40 miljoonaa, lisätään arvioidut vuonna 23 maksamatta jääneet juomapakkausverot, neljä miljoonaa, ja arvonlisäverot, 17 miljoonaa, olisi maksamattomien verojen määrä vähintään 61 miljoonaa. Tähän on nyt hyvä pysähtyä. Jos joku Suomessa kysyy, kuinka paljon etämyynnillä tähän mennessä on jätetty vuosittain veroja maksamatta, niin valiokunnan arvio siitä on saadun aineiston pohjalta vähintään 61 miljoonaa euroa. Mutta mietinnössä kirjoitetaan jatkosta seuraavaa: ”Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin, että maksamattomien verojen määrä etämyynnissä olisi vuosittain arviolta 80—100 miljoonaa euroa” — tämä on siis Alkon arvio — ”tai erään arvion mukaan” — eli alkoholikauppiain arvon mukaan — ”jopa 285 miljoonaa euroa.” No, nyt kun me pohdimme tätä, mikä näistä mahtaa tuntua todennäköisimmältä? Tilanne on mennyt siihen, että Alkon osuus juomista, Suomessa myydyistä ja juoduista juomista, on jo sama kuin etämyynnistä Suomeen tullut alkoholi. Ja kun valiokunta totesi, että miksi täytyy notifioida se, että kahdeksaan prosenttiin tämä etämyynnin raja, siis sinne vähittäismyyntirajaan, niin yhtenä perusteena on nimenomaan se, ettei avata tällaista vaihtoehtoista kanavaa yli vähittäismyyntirajan tuleville tuotteille. Jo nyt on Alkon ja etämyynnin osuus sama. Alkossa myydään näitä väkeviä tuotteita, ja nyt hallitus avasi 80 prosentin juomienkin tulon etämyyntinä. Nyt ne ovat samalla tasolla, ja kohta käy niin, että Alkon tuotteiden sijasta etämyynti ajaa paljon yli sen, mitä Alko näitä väkevimpä myy tässä maassa, eli avautuu toinen kanava.

Tämä on se syy, miksi hallituspuolueet eivät halua notifioida tätä esitystä, että näin juuri tapahtuisi, koska tähän asettaisi Alkon monopolin murtumispisteeseen. Eihän tämä voi mennä näin. Tämä on se syy, miksi järkevästi puskettiin tämä esitys tänne, vaikka eduskunta korkkasi niinkin ison asian, että ykköskäsittely olisi valmistavaa käsittelyä tällaiselle asialle. Kun puhemies avasi tänään tämän keskustelun, niin hän totesi, että me otetaan täällä nyt nämä kannat sisältöön. Me päätetään tänään sisällöstä. Tässä sitä nyt sitten ollaan.

Itse asiassa juuri muuten luin tuossa netistä, somesta, kun vilkaisin alkoholipoliittista keskustelua — en tiedä, oletteko jo huomanneet — että kun EHYT kirjoitti komissiolle siitä, että Suomessa tuotaisiin notifioimaton esitys saliin, niin juuri äsken tulleen sometiedon mukaan komissio on vastannut EHYTille ja sanonut, että ottaa Suomen hallitukseen yhteyttä. Komissio on ilmoittanut ottavansa Suomen hallitukseen yhteyttä siitä, että meillä käsitellään salissa notifioimatonta esitystä. Minusta on hienoa, että kansalaisjärjestöt sentään ihmettelevät, miksi Suomessa voidaan käsitellä notifioimatonta esitystä salissa, ja myös komissio näköjään ihmettelee sitä, koska oli kertonut EHYTille, että ottavat Suomen hallitukseen yhteyttä. Tämä ei ole leikin asia, edustaja Valtola, eikä naurun asia. Tämä on vakava paikka.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.30 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä selkeyttää keskustelua niiltä osin, mikä koskee tätä ikärajan tarkistamista. On aivan totta, että tässä vastalauseessa, jonka ovat jättäneet kokoomus, perussuomalaiset ja ruotsalaiset, 40 §:ään, jonka otsikko on Iän todistaminen, jää virke, jossa todetaan, että ”alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja on velvollinen todistamaan ikänsä 1 momentissa tarkoitettulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittajalle”, mutta he esittävät käytännössä poistettavaksi siitä toista virkettä, joka on siinä mietinnössä, ja se kuuluu näin: ”Alkoholijuoman toimituksen ostaja on velvollinen to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

distamaan ikänsä ennen alkoholijuoman ostamista. Jos alkoholijuoman osto tapahtuu etäyhteyden välityksellä, on alkoholijuoman ostaja velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla.” Ja sitten siitä aiemmin siteeraamastani 35 a §:n pitkästä kohdasta esitetään poistettavaksi niitä tiukennuksia, jotka liittyivät siihen iän tarkistamiseen, rekisteröintivelvollisuuteen niin, että voidaan tarkentaa ja valvoa, että se on käytännössä tapahtunut, ja se tieto piti säilyttää kaksi vuotta.

Eli kohtuudella sanottuna on niin, että tämä mietintö on näiltä osin tiukempi ja pidemmälle menevä, mutta on toki näin, että myös siinä alkuperäisessä hallituksen esityksessä, johon sitten myös vastalause näiltä osin pohjautuu, on myös velvollisuus näyttää ja todistaa tämä ikä. Näin on asia.

Vielä olisin ottanut esille tämän Boreniuksen lakitoimiston lausunnon, joka on Alkon asiantuntijalausannon liitteenä. Siinä juristi Ilkka Aalto-Setälän hyvin laajassa lausunnossa käy perusteellisesti ilmi, miksi tämä todennäköisesti vaarantaa Alkon monopoliaseman, sillä monopoliasema perustuu Alkon erityiseen rooliin, että sen kautta tapahtuvalla myynnillä pystytään pitämään jollakin tavalla enemmän aisoissa niitä kansanterveydellisiä riskejä, joita alkoholin käyttöön ja myyntiin liittyy. Kun myynti nousee tietylle asteelle ja sitä vielä sitten vaikkapa — kuten alkuperäisessä lakiesityksessä mainitaan — somessa tai verkossa tapahtuvalla voimakkaalla väkevien alkoholijuomien markkinoinnilla tullaan lisäämään, niin se tulee asteittain johtamaan tilanteeseen, jossa se Alkon kansanterveydellinen vaikuttavuus ei enää ala tukea sitä monopoliasemaa, ja tällä tavalla se sitten alkaa murentaa sitä Alkon monopoliasemaa.

Kyllähän tässä oikeasti tavoitteena on massiiviset liiketaloudelliset intressit lisätä alkoholin myynnin ja välittämisen liiketoimintaa ja siitä saatavia voittoja ja sillä tavalla murentaa sitä pitkän linjan alkoholipolitiikkaa, mikä Suomessa kuitenkin on ollut lähtökohtaisesti terveyttä suojelevaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Valtola.

20.34 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hieman täytyy ihmetellä tätä keskustelun lähtökohtaa, että ihanko me lähdetäisiin tässä etämyynissä ja etäostossa jostain nollatilanteesta. Me ollaan keskusteltu täällä jo usean tunnin ajan siitä, miten etämyynti/etäosto on merkittävä väylä alkoholille Suomeen, ja tämän lakiesityksen tarkoitus on selkeyttää tätä tilannetta.

Niin kuin edellisessä puheenvuorossa sanoin, Ruotsi on taipunut tähän samaan järjestykseen, mihin Suomi on nyt menossa. He eivät EU-komissiolta toisenlaista lopputulosta saaneet. Jos tämä opposition, tai sanotaan nyt sosiaali- ja terveystieteiden mietinnön malli tulisi esille eli etämyynti rajoitettaisiin 5,5/8-prosenttiseen ja se notifioidaisiin ja EU-komissio sen jopa hyväksyisi, niin siellä on ehtona, että etäosto ei ole kielletty. Ja kun täällä on sanottu, että etäosto on suuri osa tällä hetkellä ulkomailta ostetusta nettimyynistä, niin käytännössä se tarkoittaa, että tämä tilanne ei muutu mitenkään. Siinä mielessä on todella tärkeää, että me saamme tämän etämyyntilainsäädännön kuntoon. Ulkomaiset nettikauppiat uskaltavat laittaa sinne suomalaiset verot esille, mikä sitten helpottaa myös sitä verojen maksua.

Mutta oikeastaan se, minkä takia tämän puheenvuoron otin, niin hallituksen esitys ei ole tuomassa... Kun täällä puhutaan siitä, että verot maksetaan vain yhdessä tai kahdessa prosentissa kuljetuksista, niin meillä kuitenkin on lainsäädäntö niitten verojen maksuun. Etä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

myynnissä myyjä on verovelvollinen Suomeen valmisteverojen eli alkoholi- ja alkoholi-juomaveron sekä juomapakkausveron osalta. Lisäksi Suomeen tapahtuvassa etämyynnissä myyjän on maksettava arvonlisäverot Suomeen.

Meillä syyskuussa 24 voimaan tulleen valmisteverolain 80 §:n mukaan etämyyjän on ilmoitettava Verohallinnolle Suomeen toimitettavista alkoholijuomista ennen niiden lähettämistä sekä asetettava vakuus valmisteveron maksamisen varmistamiseksi. Verohallinto antaa tämän jälkeen etämyyjälle lähetyksen yksilöivän tunnisteen, joka etämyyjän on toimitettava tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle yritykselle. Jos etämyyjällä on Suomessa puolestaan veroedustaja, etämyyjän on toimitettava veroedustajan valmistenumero tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle kuljetusyritykselle. Jos etämyyjä ei anna tunnistetta kuljetusyritykselle, kyse on laiminlyönnistä, josta on lain mukaan määrättävä etämyyjälle laiminlyöntimaksu. Kuljetusyrityksen tai kuljettajan on puolestaan esitettävä tunniste toimivaltaiselle viranomaiselle, käytännössä Tullille tai Verohallinnolle, jos tämä sitä pyytää. Syyskuussa 24 valmisteverotuslain 79 §:ään on lisätty myös säännös, jonka mukaan etämyynnissä ostaja on yhteisvastuussa valmisteveron suorittamisesta etämyyjän kanssa silloin, jos etämyyjä on jättänyt ilmoittamatta Verohallinnolle tuotteista ja asettamatta vakuuden ennen tuotteiden lähettämistä Suomeen.

Eli kyllä verotulot hallituksen esityksessään kiinnostavat, ja meidän lainsäädännössä on lait näiden verotulojen keräämiseksi. Nyt se vain pitää saada myös ostajille tietoon, että etämyynnissä ostettavasta alkoholista on verot maksettava Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

20.38 Krista Kiuru sd: Kiitos, arvon puhemies! Näistä pykälistä vielä sen verran on sanottava, että moni kysyi, että miksi me päädyimme sitten valiokunnassa muuttamaan näitä pykäläitä. En tuossa esittelyssä pystynyt avaamaan, miksi, koska tuo esittelypuheenvuoro on varsin lyhyt ja siinä on paljon sanottavaa, joten yritän tässä nyt nopeammin joitakin perusteluja käydä läpi. Eli moni on jo kysynyt, minkä takia tiettyjä asioita tässä tehdään.

Mielestäni tämä etämyynnin ja Alkon aseman turvaaminen lainsäädännössä on jo käsitelty, mutta pieni nyanssi: Sanoin tuossa esittelypuheenvuorossa — korjataan pöytäkirjaan se tässä — että Alkosta hankitun alkoholitoimituksen luovutukseen sovellettaisiin samoja toimitusaikoja, siis kello 9—21, kuin muihinkin alkoholin toimittajiin. Tämä on todella näin, niin kuin valiokunta säätö pykälässä, mutta sanoin selitykseksi, että tässä nyt mentäisiin siihen samaan kuin muutkin, mutta tosiasiaassa hallituksen esityksessä ehdotetaan 80-prosenttisten toimittamista kaikkien osalta kellonaikoina 9—21 paitsi Alkon osalta, jossa tämä muutos oli. Näin ollen sitten tehtiin yksimielisesti päätös siitä, että Alkosta hankitun alkoholitoimituksen luovutukseen sovelletaan samoja toimitusaikoja eli kello 9:ää —21:tä alkoholin toimittajien näkökulmasta. Pahoittelen muuten, tämä ei taida olla siinä opposition vastalauseessa, taisin antaa liian suuren enemmistön tämän tuen kannatukseen, mutta todella valiokunnan enemmistö kannatti sitä, että Alkoakin kohdellaan samalla tavalla kuin muitakin toimittajia, muuten tässä olisi käynyt toisin.

Luovutuksesta alkoholin vastaanottajalle on keskusteltu jo monesti, mutta tässä yhteydessä on jäänyt keskustelematta se, että valiokunta esitti myöskin, että kun ulkomailta tilataan alkoholia, pitää sähköisesti tunnistautua, etteivät alaikäiset tätä tuotetta ostaisi. Hallituksen esityksessä ei ole näitä pykäläitä, eikä käsittäkseni myöskään sitten hallituspuolueiden vastalauseessa esitetä, että tämä sähköinen tunnistaminen tulisi tähän, eli ei esitetä si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

tä, että ostajan ikä tarkistettaisiin tällä tavalla. Suomessahan on tosi tärkeätä huolehtia siitä, että alle 18-vuotias ei saa ostaa näitä tuotteita eikä alkoholin verkko-ostojen yhteydessä myöskään alle 20-vuotias näitä vahvoja juomia. Nyt tuota kuvallista asiakirjaa vaadittaisiin, ja nämä selitykset ja syyt tälle löytyvät nimenomaan tästä lausuntopalautteesta.

Sitten, arvoisa puhemies, tässä käytiin keskustelua myös siitä, minkä takia alkoholijuomien toimitus olisi sallittua aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksesta. Valiokunnan kuulemisissa kävi hyvin selvästi ilmi, että tällaiset niin sanotut pikatoimitukset olisivat tosi erikoinen tilanne, jos sellainen sallittaisiin. Esimerkiksi ulkomailta voisi ostaa etämyynnillä näistä Viinarannoista ja muista tuosta Viron puolelta tuotteita, ja ne voisivat tulla tänne pikakuljetuksella niin, että ne olisivat muutamassa tunnissa perillä. Moni ajattelee, että ulkomailta tilattuja etämyynnin tuotteita ei kuitenkaan tällaisella muutaman tunnin pikatoimituksella voisi saada toteutumaan. Näin ollen on iso kysymys se, olisiko mahdollista alkoholia toimittaa nonstop kotiin ostamalla sitä kotiinkuljetuksen kautta.

Yksi erikoinen epäkohta tässä hallituksen esityksessä oli, ja se oli se, että oikeastaan mihin tahansa, missä et asu tai ole töissä, voit ottaa viinalastin vastaan. Minä olen itse ajatellut sitä, että mihin tahansa metsäiseen osoitteeseen voi ottaa vastaan, kun on vain siellä paikalla hakemassa sitä lastia. Näin ollen valiokunta alkoi ajatella, että onko tämä asiallista, että Suomen lainsäädännössä käytännössä ei millään tavalla osoitettaisi, että ihminen ottaisi tämän lastin sentään vastaan joko koti- tai yritysosoitteeseen. Mutta tässä hallituksen esityksessä ja hallituspuolueiden vastalauseessa lähdetään siitä, että alkoholia saa hyvin laajalla pensselillä tilata aika moneen paikkaan. Edustaja Lindén aikaisemmin totesi, että myöskin festivaalialueiden ulkopuolelle, ei ihan välittömään mutta lähes välittömään läheisyyteen, alkoholia voidaan tilata, hallituksen esityksessä jopa ammattikouluihin tai lukioihin, vaikka siellä työskentelee ja opiskelee myöskin alaikäisiä lapsia. Mutta tämä epäkohta sitten korjattiin tässä esityksessä: enemmistö totesi, että pykälään on selvästi todettava, että toisen asteen oppilaitoksiin ei saa toimittaa Tämä on minusta tärkeä korjaus, että koti- tai yritysosoitteeseen näitä voitaisiin toimittaa. Kuulemiskierroksella kuulumme, että pahimmillaan voisi vaikka puistoon tai johonkin todella outoon paikkaan tällaisia kuljetuksia ottaa vastaan.

Koeostojen näkökulmasta se, että voisi tehdä erikoisia, jopa eettisillä rajoilla olevia koeostoja, oli pohjassa. Perustuslakivaliokunta kuitenkin puuttui tähän ja laittoi rajat näille koeostojen toteuttamistavoille.

Mielenkiintoinen on myöskin tämä seuraamusmaksu. Nimittäin enimmäismäärä voisi olla enintään 20 000 euroa, jota esitettiin lausuntokierroksella, mutta ministeri sitten luopui tästä summasta eikä esittänyt eduskuntaan enää tätä seuraamusmaksua, jonka enimmäismäärä olisi 20 000 euroa. Tästä tuli todella paljon lausuntopalautteina arvostelua ja kritiikkiä, ja otimme sen tähän mukaan.

Viimeiseen kokonaisuuteen haluaisin vielä kiinnittää teidän huomionne, mistä on tosi vähän puhuttu. Ajatelkaa, että tässä esityksessä, joka eduskuntaan tuli aikoinaan, esitettiin, että väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinointi sallittaisiin. Siis väkeviä viinoja mainostettaisiin niin paljon kuin ehdittäisiin. Nyt valiokunta toteaa, että me hylkäämme tämän ehdotuksen siitä, että väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinointi sallittaisiin, ja voimaan jäisivät myöskin ne nykyisen sääntelyn perusteet, joilla väkevän alkoholijuoman markkinointi on pääsäännön mukaan kokonaan kiellettyä, ja myöskin lisättäisiin kieltä vaikuttajamarkkinointiin, jonka siis hallituksen esitys sallii. Tämä vaikuttajamarkkinointi sallitaan myöskin vastalauseessa hallituspuolueiden toimes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2026 vp

ta. Lisäksi ostohistorian perusteella kohdennetun markkinoinnin kieltä lisätään tähän, joka oli tästä pohjasta poistettu. Nämä markkinointitykäläen poistamiset olivat uskomattomia, ja haluan sanoa sen vielä, puhemies, että myös hallitusohjelmassa oli todettu, että Suomeen ei markkinointia lisätä, mutta toisin kävi. Hallituksen esityksessä lisättiin myöskin Suomeen alkoholimarkkinointia, ja nyt se on tässä esityksessä poistettu.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.